

raná péče

Časopis vychází ve spolupráci

Střediska pro ranou péči Liberec, o.p.s., Střediska pro ranou péči Plzeň, o.p.s. a Rané péče EDA, o.p.s.

3. ročník **2/2013**

téma:
**Vzdělávání,
integrace**

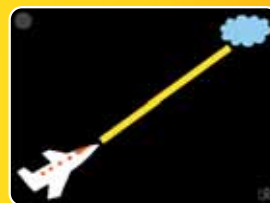

Aplikace EDA PLAY pomáhá dětem
trénovat zrak a jemnou motoriku.

Veškerý výnos
z prodeje aplikace
je použit
na poskytování služeb
Rané péče EDA
v souvislosti
s jejím posláním.

www.edaplay.cz

Sugar**And**Ketchup

Nadace
Vodafone
Česká republika

Download on the
App Store

NICKKA
náramky

Veronika Pálková
www.er.cz/nickka
nikkapalek@seznam.cz

Milí čtenáři,

v tomto čísle časopisu vám přinášíme téma vzdělávání, integrace, začleňování do dětského kolektivu, spolupráce s návaznými institucemi jako jsou speciálně pedagogická centra a mateřské školy a podobně.

Předkládáme vám různé zkušenosti, podoby a odstíny takové spolupráce z různých úhlů pohledu. O své názory a zážitky se s vámi podělí pedagogové, pracovníci SPC (speciálně pedagogických center), studenti, rodiče, asistentka. Spektrum náhledů je sice velmi široké, ale neděláme si iluze, že obsáhneme vše. Jedno číslo časopisu nemůže do detailu zmapovat veškeré situace, které v souvislosti s tímto tématem vznikají. Začínáme teoretickým úvodem, kde se setkáte s vysvětlenním pojmů, které pro některé z vás budou důvěrně známé, pro jiné budou zpočátku španělskou vesnicí. Věříme však, že proniknutí do této problematiky pro vás, čtenáře, bude zajímavé a užitečné. Možná právě vy plánujete, že příští rok vaše dcera nebo syn bude chodit do mateřské školy, a lámete si hlavu, podle čeho a z čeho vlastně vybírat a jak sladit svá přání s reálnými možnostmi. Snad vám v tom právě tohle číslo časopisu bude nápomocné.

Jinak určitě neváhejte a konzultujte své otázky nejen ohledně začleňování do návazných zařízení se svými poradkyněmi rané péče. Určitě vám pomohou se v problematice zorientovat a podají vám potřebné informace týkající se právě vašeho regionu. Mohou vám i pomoci například zkoordinovat schůzku přímo v mateřské škole s pedagogickými pracovníky, doprovodí vás na ni a podpoří vás.

Hodně štěstí a pohodové vykročení do nového roku přeje

*Alice Pexiederová,
šéfredaktorka časopisu
a poradkyně rané péče*

Obsah

Aktuality	4
Raná péče s radostí: Letní setkání v Liberci	4
Historické centrum Prahy přivítalo bikerskou špičku i charitativní Oranžové kolo	5
Konference v Olomouci	5
Běžecký závod RUN TOUR 2013; Za ruku s Leontinkou; Svítání s Leontinkou	6
Pozvánka na výstavu; EDA Play a Vozejk Map v DOXU	7
Téma / Vzdělávání, integrace	7
Pojmy	7
Vzdělávání žáků se zdravotním postižením – pravidla, zákony, pojmy	8
Střípky k zamyšlení – aneb nic není černobílé	13
Z vyjádření ombudsmana k naplňování práva na rovné zacházení v přístupu k předškolnímu vzdělávání	14
Malý přehled o umístění klientských dětí libereckého střediska do různých typů předškolních zařízení	16
Integrace – proč ne? aneb Co je Komunitní centrum Hlásek?	16
Mateřská škola v Úšovicích	18
Spolupráce rané péče se základní školou speciální	18
Speciálně pedagogické centrum Odborné školy,	
Základní školy a Mateřské školy Zbůch	19
Speciálně pedagogické centrum pro zrakově postižené Plzeň (SPC pro ZP)	20
Spolupráce speciálně pedagogického centra pro děti s autismem a mentálním postižením v Turnově a Střediska pro ranou péči Liberec	20
Rozhovor	23
Příspěvek do diskuse o integraci	23
Rozhovor s MUDr. Martou Sauerovou, dětskou neuroložkou	25
Rozhovor s Mgr. Hanou Červenákovou	26
Viktor ve školce	27
Děti a rodiče	29
Inkluze ze širšího pohledu, aneb jak to vidí rodič	29
Integrace naší Elišky do MŠ	31
Integrace naruby	32
Integrace nebo speciální škola? Naše zkušenosti s firmou Brailcom	33
Zkušenosti se zařazením do mateřské školy	33
Zkušenosti s integrací a speciálním školstvím u těžce postižené dcery	34
Pomůcky a hračky	35
Knihy	36
Kalendárium	38
Poděkování	39

Raná péče

časopis vychází ve spolupráci
Střediska pro ranou péči Liberec, o.p.s.,
Střediska pro ranou péči Plzeň, o.p.s.
a Rané péče EDA, o.p.s.
www.ranapece.eu

šéfredaktorka: Alice Pexiederová
redakční rada: Jitka Kravcová, Kateřina Čechlovská,
Helena Špačková
jazykové korektury: Jana Vachulová, Martina
Herynková
e-mail: casopis@ranapece.eu
Vydavatel: Raná péče EDA, o.p.s.
Náklad: 850 ks
Foto na titulní straně:
z archivu rodiny Janečkovy
Zlom: PRODTP, studio@prodtz.cz
Tisk: Artron s. r. o., www.artron.cz
evidenční číslo periodického tisku:
MK ČR E 20501

Středisko pro ranou péči Plzeň, o.p.s.
Tomanova 5, 301 00 Plzeň
tel/fax: 377 420 035
e-mail: plzen@ranapece.eu

Raná péče EDA, o.p.s.
Trojická 2/387, 128 00 Praha 2
Tel, fax : 224 826 860
Mobil: +420 724 400 820
e-mail: paha@ranapece.eu

Středisko pro ranou péči Liberec, o.p.s.
Matoušova 406, 460 07 Liberec
Mobil: 724 400 832
Tel.: 485 109 564, Fax: 485 115 060
e-mail: liberec@ranapece.eu

Raná péče s radostí

V každém čísle tohoto časopisu se zmiňuji o financování naší služby a různých peripetiích, které se získáváním zdrojů souvisí. Získat každý rok přes 6 milionů pro 166 rodin, kterým v Rané péči EDA pomáháme, je čím dál větší oríšek. A jelikož je to čím dál těžší, rozhodla jsem se, že si tentokrát tento „boj“ nechám pro sebe a ti zvědavější se mohou podívat na naše webové stránky (viz zadní strana časopisu).

Spíše bych se s vámi, milí čtenáři, chtěla podělit o radost, kterou mi práce v Rané péči EDA přináší. Radost mám z toho, že můžeme stále provázet rodiny, které se ocitnou v těžké životní situaci. Ze zpětné vazby rodičů, ať již z do-

tazníků nebo při rozhovorech, se nám dostává samých pozitivních ohlasů. Rodiče většinou sdělují, že služba je pro ně velkým přínosem, že jsme jim poskytli mnoho rad a předali mnoho zkušeností, že se seznámili s dalšími rodiči, kteří řeší podobné problémy. Radost mám z toho, že většina našich rodin může žít běžný život i přes všechny nástrahy nejen sociálního a zdravotního systému. Radost mám také z toho, že nám mnoho našich klientských rodin pomáhá. Většinou se jedná o dobrovolnickou výpomoc v rámci výroby speciálních pomůcek, oprav hraček, roznesení letáků. Některé rodiny také posílají finanční dary nebo předávají kontakty na potenciální dárce, za což jim touto cestou moc děkuji.

Velkou radost mám z týmu svých spolupracovnic. I když jsme u nás samé ženské, daří se nám velmi dobře. Všechny kolegyně si velmi vážím pro jejich dobré srdce, ale i pro jejich profesionalitu a vysoké pracovní nasazení.

Radost mám z toho, že se nám daří fundraisingové aktivity. V letošním roce jsme měli spoustu práce s vývojem a spuštěním aplikace EDA PLAY, která trénuje zrak a jemnou motoriku nejen dětí se zrakovým postižením. Stálo nás to velké úsilí, které ovšem přináší své první ovoce.

Radost mám z toho, že můžu s oborem raná péče seznamovat veřejnost, a především mám radost z toho, že jsem členem týmu Rané péče EDA.

Přeji vám mnoho radosti z vašich maličností i velikostí, které vám život přináší, a držte nám palce, aby Raná péče EDA vydržela ta její RADOST.

Krásné prožití vánočních svátků a šťastný nový rok.

*Petra Mžourková,
ředitelka Rané péče EDA*

Letní setkání v Liberci

Letošní letní setkání klientů libereckého střediska se uskutečnilo poslední srpnovou sobotu. Protože se nám sešlo několik moc milých ohlasů na toto slunečné odpoledne, rádi citujeme z jednoho z nich.

... Na úvod musím říci, že má první myšlenka po přečtení pozvánky byla ta, že s díky odmítneme. To z toho důvodu,

že kdykoliv jsme s našim hyperaktivním Tadeášem zkusili navštívit takovouto organizovanou akci, tak jsme odcházeli spíše vyčerpaní a utrápení než šťastní. Tadeášek měl vždy problém čekat ve frontě na úkol a pak ho plnit tak, jak se má podle pravidel, což pořadatelům vždy činilo problém. Pak ho také vždy zajímaly ostatní věci, jako reproduktory, kabely a ostatní technické vybavení. Většinou se tedy takové akce neobejdou bez pláče.

Nikoliv tak Letní setkání pořádané Ranou péčí Liberec. Průběh této akce musím zhodnotit jako absolutně profe-

sionální ve všech směrech. Děti byly zabaveny spoustou úkolů, přičemž na každém stanovišti se nacházel odborník, díky němuž se úkoly stávaly spíše hrou a děti si je velmi užily. Naše děti Tadeášek s Adélkou pro velký úspěch dokonce obešly některá stanoviště vícekrát.

Hned po příchodu vybarvili kytičku pro Vílu, poté dostali překrásný skřítčí klobouček. Pak jsme se vrhli na plnění úkolů, kde si děti vyzkoušely svůj cukrářský um, zahrály si pexeso, házeły balónky čarodějnici, pohoupaly se v síti, pohládily si zvířátko, prolezly tunelem, s úspěchem zvládly slalom. Ve-

lice zajímavý byl také hmatový koutek, u kterého jsme zjistili, jak jsou vlastně děti šikovné.

...Tím ale ještě program pro děti nekončil, ba naopak. Tančilo se při známých pohádkových písničkách, vyhlášovala se nejlepší maska, opékaly se burty, hrálo se na kytaru a další hudební nástroje... Každé dítě také dostalo medaili. Vzhledem k tomu, že byla z voňavého perníčku, tak bohužel nevydržela déle než pár minut, děti si na ní moc pochutnaly.

Věřím, že největší odměnou všem byly úsměvy na spokojených tvářích všech dětí, které dokazovaly, že tato práce má velký smysl. Moc si vážíme toho, že jsme mohli být přítomni, a všem rodičům, kteří váhají tak, jako jsme váhali my, doporučujeme, ať to příště zkusí; jsme si jisti, že nebudou litovat, spíše naopak, budou také mile překvapeni.

Maminka Tadeáška

Historické centrum Prahy přivítalo bikerskou špičku i charitativní Oranžové kolo

První zářijovou sobotu hostila Praha ojedinělý závod horských kol. Historickým centrem se 7. září prohnala česká i světová sjezdová esa. Všichni diváci měli možnost strávit jednu minutu na Oranžovém kole a svým výkonem podpořit středočeské neziskové organizace. „Tentokrát se šlapalo na podporu malých dětí a zájem diváků byl obrovský. Nevím, jestli je motivovaly výkony závodníků, ale

do pedálů se opírali s nebyvalou vervou,“ ocenil úsilí šlapajících Ondřej Šuch, manažer Nadace ČEZ. Každý účastník šlapal jen jednu minutu, i když mohl svůj výkon opakovat. Čím větší rychlost, tím více peněz. Ale člověk nemusel být žádný mistr světa v rychlostní cyklistice, aby našlapal minimálně 600,-Kč.

Pro Ranou péči EDA byl vyšlapán výtěžek v hodnotě 49 670 Kč, který použijeme na zajištění rozvoje zrakového vnímání u dětí se zrakovým hendikepem.

Lenka Bártová, fundraiserka

Konference v Olomouci

Společnost pro ranou péči o. s., Středisko rané péče Olomouc a Katedra aplikovaných pohybových aktivit FTK UP Olomouc pořádaly ve dnech 11.–13. září 3. konferenci pracovníků v rané péči v ČR.

Cílem konference byla výměna zkušeností a vzájemné obohacení pracovníků i rodičů o poznatky z oboru, a to nejen formou prezentací a kazuistik, ale také otevřeným seminářem nebo bazarem nápadů.

Naše organizace se zaměřila na představení dvou nových projektů: aplikace EDA PLAY a brožurek pro rodiče o nošení brýlí, čoček nebo okluze u dětí.

Mne osobně velmi zaujala kazuistika rodičů o metodě Son-rise u jejich

syna Honzíka. Ne kvůli metodě samotné, ale díky skvěle připravené prezentaci těchto rodičů, která se obešla bez power-pointu, a přesto – anebo právě proto – z ní byla cítit obrovská síla a osobní nasazení.

I další prezentace jsem poslouchala se zaujetím, ať už jsem s jejich obsahem

souhlasila či nikoliv. Každopádně mě donutily k zamyšlení a následné diskuzi, což je podle mého cílem těchto setkání. Ráda poslouchám fyzioterapeutku se specializací pro hiporehabilitaci Šárku Smíškovou, ačkoliv je mojí kamarádkou a plno informací o hipoterapii již díky ní vím.

Za Ranou péči EDA se konference zúčastnily poradkyně Alice Pexiedarová a Lucie Magerová, paní ředitelka Petra Mžourková a já. A já jim děkuji za spolupráci.

Lenka Bártová, fundraiserka

Běžeczký závod RUN TOUR 2013

V sobotu 20. 7. 2013 se v Liberci uskutečnil běžeczký závod České pojišťovny RunTour 2013. Na čtyřech různě dlouhých tratích se ho zúčastnilo okolo 780 závodníků. Mezi amatérskými

běžci i profesionálními závodníky se na trať vydali i běžci se zrakovým handicapem. To bylo možné díky veliké pomoci a podpoře Nadace Leontinka, která po celou dobu závodu zajišťovala nevidomým běžcům servis v podobě občerstvení, informací, ale především jim zajistila traséry, kteří je při závodu vedli. Roli traséra si vyzkoušela i známá moderátorka televize Nova Ema Smetana. Mezi závodníky nechyběly děti se zrakovým postižením, které jsou nebo byly v péči Střediska pro ranou péči Liberec. Dvě z poradkyň střediska zároveň na místě pomáhaly při organizačním zajištění akce.

Tímto bychom chtěli Nadaci Leontinka poděkovat za pomoc a podporu

pro děti se zrakovým postižením, které se závodu zúčastnily.

Jana Doležalová, poradkyně rané péče

Za ruku s Leontinkou

Nadace Leontinka se podílí na financování osobních asistentů pro školáky a předškoláky se zrakovým postižením. Osobní asistenti umožňují těmto dětem navštěvovat běžné školy, integrovat se do společnosti, a připravit se tak na samostatný a plnohodnot-

ný život. Nadace Leontinka podporuje osobní asistenci dlouhodobě.

Jindřich Lukavský, zakladatel Nadace Leontinka, říká: „Už více než 10 let řídím firmu, která navrhuje a prodává světlo. Vedle toho jsem otcem dvou dětí. Má třináctiletá dcera Leontinka se narodila s oční vadou a navždy zůstane na jedno oko slepá. Věřím, že světlo patří k životu, a chci ho dávat těm, kterým

chybí. Především dětem...“ Grantové programy najdete na webových stránkách nadace www.nadaceleontinka.cz.

Lenka Bártová, fundraiserka

Svítání s Leontinkou

Již v roce 2009 se svým způsobem rozlilo Ranou péči EDA svítání, ale bylo to Svítání s velkým S.

Služba rané péče je nejméně z 80 % poskytovaná rodinám přímo v jejich domácnostech, v nejpřirozenějším prostředí dítěte, kde se dítě cítí nejistější a kde také nejsnáze přijímá nové podněty a učí se novým dovednostem. Proto je velmi důležité, aby se poradkyně dostala k rodinám na každou konzultaci, v každém ročním období a za každé-

ho počasí. Na 1 klienta připadá 308 km za rok. Jedna cesta (terénní konzultace) ke klientovi je v průměru 40,1 km.

Díky projektu Svítání má Raná péče EDA pronajatý vůz Škoda Fabia, kterým poradkyně najezdily již přes 70.000 kilometrů.

Nadace Leontinka se prostřednictvím dalšího společného projektu „Auto není cíl, ale nezbytný prostředek“ významně podílí také na provozu vypůjčeného automobilu, a to každoroční finanční částkou 50.000,- Kč.

Díky zapůjčení vozidla Škoda Fabia Combi mohly být terénní služby Rané

péče EDA, o. p. s. poskytovány mnohem efektivněji, poradkyně byly flexibilnější, a snadněji tak mohly cestovat do všech koutů v regionech naší působnosti.

Lenka Bártová, fundraiserka

Pozvánka na výstavu

Představte si, že zhasnou všechna světla, ale váš smysl pro přežití zůstává – ostatní smysly se zbystrí Tak začíná Neviditelná výstava na Novoměstské

radnici v Praze, která přivítala již přes 95 tisíc návštěvníků.

Součástí ojedinělé interaktivní výstavy se od 18. listopadu do 31. prosince stává i Raná péče EDA. Velkoformátové fotografie, které zachycují dětskou jedinečnost našich malých klientů, pro nás

nafotila paní fotografka Marie Hrubá, která jezdila do rodin několik týdnů. Každá fotografie má svůj příběh a my budeme moc rádi, když ho budete žít spolu s námi.

Lenka Bártová, fundraiserka

EDA Play a Vozejk Map v DOXU

11. 9. 2013 se v Centru současného umění DOX konala debata z cyklu Doxagora, která byla součástí probíhající výstavy Postižení normalitou. Hovořilo se na téma využití mobilních asistivních technologií z pohledu vývojářů i uživatelů. Za Ranou péči Eda, o. p. s. prezentovala aplikaci EDA Play naše instruktorka stimulace zraku a poradkyně rané péče PaedDr. Markéta Skalická, která se také na vývoji aplikace

podílela, a zástupkyně agentury Sugar and Ketchup Ivana Bajgarová, která aplikaci realizovala. Prezentace byla skvělá a dle ohlasu laiků srozumitelná a názorná. Více o naší aplikaci najdete na: www.edaplay.cz

Kromě naší prezentace mě zaujala mobilní aplikace Vozejk Map. Je založena na sdílených a administrátorem ověřených datech, která mohou pomoci imobilním občanům najít informace o bezbariérovosti v daném regionu. Více o mapě bezbariérových míst nejen v ČR se dozvíte na stránkách: www.vozejkmapp.cz

Program vznikl ve spolupráci s Nadací Vodafone ČR.

Andrea Hrušková, poradkyně rané péče

Pojmy

Integrace, inkluze – dva zaměřované, ale přece jenom odlišné pojmy

Nejen v tomto čísle našeho časopisu, ale všeobecně v materiálech týkajících se vzdělávání dětí s postižením, se paralelně a někdy i nahodile vyskytují dva pojmy – integrace a inkluze. Zde jsme pro vás vyhledali dva možné pohledy na to, čím se liší:

Dle: J. PRŮCHA, Pedagogický slovník, str. 104, str. 107, Portál 2009

„Inkluzivní vzdělávání

Vzdělávání začleňující všechny děti do běžných škol. Podstatou je změněný pohled na selhání dítěte v systému, resp. selhání vzdělávacího systému v případě konkrétního dítěte. Při neúspěchu je třeba hledat bariéry v systému, který není dostatečně otevřený k potřebám jednotlivce. Za klíčový impuls pro rozvoj inkluzivního vzdělávání je považována Deklarace konference v Salamance

1994, vycházející z přesvědčení, že „běžné školy by měly vzdělávat všechny děti bez ohledu na jejich fyzické, intelektuální, emocionální, sociální, jazykové nebo jiné podmínky“.

(Article 2, Salamanca Statement)

„Integrované vzdělávání

Přístupy a způsoby zapojení žáků se SVP do hlavních proudů vzdělávání a do běžných škol. V zahraničí rozšířeno, od počátku 90. let se postupně uplatňuje i v ČR. Má různé stupně od oddělených speciálních tříd na běžné škole po individuální zařazení žáka do běžné školní třídy. Názory odborníků speciální pedagogiky, učitelů, rodičů na integrované vzdělávání zdravotně postižených žáků jsou v některých aspektech rozporuplné, převládají tendence k posilování integrovaného vzdělávání.“

Dle: <http://osobnostnirozvojpedagog.cz/moduly/m1/5-1-1-vymezeni-integrace-a-inkluze-ve-vzdelavacim-procesu.html>

„Integrace

- Zaměření na potřeby jedince s postižením
- Expertízy specialistů
- Speciální intervence
- Prospěch pro integrovaného žáka
- Dílčí změna prostředí
- Zaměření na vzdělávaného jedince s postižením
- Speciální programy pro studenta s postižením
- Hodnocení studenta expertem

Inkluze

- Zaměření na potřeby všech vzdělávaných
- Expertízy běžných učitelů
- Dobrá výuka pro všechny
- Prospěch pro všechny žáky
- Celková změna školy
- Zaměření na skupinu a školu
- Celková strategie učitele
- Hodnocení učitelem, zaměření na vzdělávací faktory“

vybrala Jana Vachulová, poradkyně pro ranou péči a metodik pro přechod do návazných zařízení

Vzdělávání žáků se zdravotním postižením – pravidla, zákony, pojmy

V tomto článku vás stručně seznámíme s hlavními pravidly, kterými se řídí povinné vzdělávání dětí školního věku se zdravotním postižením, a s pojmy, s kterými se v této oblasti budete postupně setkávat. Hlavní, na co nezapomínejte, je, že rozhodující slovo v tom, kde a jakým způsobem bude vaše dítě plnit povinnou školní docházku, je opravdu na vás a že současné právní normy ve školství vyžadují, aby váš souhlas s různými opatřeními týkajícími se vašeho dítěte byl vyjádřen písemnou formou.

Hlavní právní předpisy, kterými se řídí vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami v ČR

Nejdůležitějšími právními normami jsou zákony – „Školský zákon“ č. 49/2009 Sb. a „Zákon o pedagogických pracovnících“ – ve znění platném od 1. září 2012. Dále je třeba se řídit vyhláškami, z nichž této oblasti se nejvíce týkají Vyhláška č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních a Vyhláška č. 73/2005 Sb. o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných (obě nyní platí ve znění účinném k 1. 9. 2011). Velkou oporou pro inkluzivní vzdělávání je mezinárodní „Úmluva o právech osob se zdravotním postižením“, kterou se náš stát zavázal respektovat a která v článku 24 uvádí, že stát zajistí, aby: ...“ b) osoby se zdravotním postižením měly na rovnoprávném základě s ostatními přístup k inkluzivnímu, kvalitnímu a bezplatnému základnímu vzdělávání a střednímu vzdělávání v místě, kde žijí; c) byla jim poskytována přiměřená úprava podle individuálních potřeb; d) osobám se zdravotním postižením byla v rámci všeobecné vzdělávací soustavy poskytována nezbytná podpora umožňující jejich účinné vzdělávání;“.

Plná znění těchto i dalších norem najdete např. na <http://www.inkluzivni-vzdelavani/clanek-1/prehled-zakonu-a-vyhlasek>

Ze Školského zákona paragraf 16, odstavec 6 až 9 vybíráme:

„Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na vzdělávání, jehož obsah, formy a metody odpovídají jejich vzdělávacím potřebám a možnostem, na vytvoření nezbytných podmínek, které toto vzdělávání umožní, a na poradenskou pomoc školy a školského poradenského zařízení...“

... Děti, žáci a studenti se zdravotním postižením mají právo bezplatně užívat při vzdělávání speciální učebnice a speciální didaktické a kompenzační učební pomůcky poskytované školou...

... Dětem, žákům a studentům, kteří nemohou číst běžné písmo zrakem, se zajišťuje právo na vzdělávání s použitím Braillova hmatového písma. Dětem, žákům a studentům, kteří se nemohou dorozumívat mluvenou řečí, se zajišťuje právo na bezplatné vzdělávání pomocí nebo prostřednictvím náhradních způsobů dorozumívání...

... Vyžaduje-li to povaha zdravotního postižení, zřizují se pro děti, žáky a studenty se zdravotním postižením školy, popřípadě v rámci školy jednotlivé třídy, oddělení nebo studijní skupiny s upravenými vzdělávacími programy. Žáci se středně těžkým a těžkým mentálním postižením, žáci se souběžným postižením více vadami a žáci s autismem mají právo se vzdělávat v základní škole speciální, nejsou-li vzdělávání jinak. Příprava na vzdělávání dětem se středně těžkým a těžkým mentálním postižením, se souběžným postižením více vadami nebo s autismem se může poskytovat v přípravném stupni základní školy speciální...

... Ředitel mateřské školy, základní školy, základní školy speciální, střední školy, konzervatoře a vyšší odborné školy může ve třídě nebo studijní skupině, ve které se vzdělává dítě, žák nebo student se speciálními vzdělávacími potřebami, zřídit funkci asistenta pedagoga. V případě dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním je nezbytné vyjádření školského poradenského zařízení.“

Zápis do školy

Každý rodič, bez ohledu na zdravotní stav dítěte, má povinnost přihlásit své dítě k povinné školní docházce, a to v době od 15. ledna do 15. února kalendářního roku, v němž má dítě zahájit povinnou školní docházku. Tu má zahájit ve školním roce, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne šestého roku věku. K zápisu se tedy musí dostavit i rodiče, kteří se rozhodnou požádat pro své dítě o odklad! O tom, kdy přesně můžete do školy dorazit, zda je vhodná nebo nutná přítomnost dítěte apod. je dobré se předem dohodnout s ředitelstvím zvolené školy, která také vyhlašuje termín zápisu v rozmezí stanoveném zákonem. Sami zvažte, zda je k tomuto předběžnému jednání vhodnější mail, telefon, případně zda se objednáte v předstihu před dobou zápisů na osobní jednání, s dítětem nebo bez něj...

Odklad povinné školní docházky

Odklad je vymezen v § 37 školského zákona:

„Není-li dítě po dovršení šestého roku tělesně nebo duševně přiměřeně vyspělé a požádá-li o to písemně zákonný zástupce dítěte, odloží ředitel školy začátek povinné školní docházky o jeden školní rok, pokud je žádost doložena doporučujícím posouzením příslušného poradenského zařízení a odborného lékaře. Začátek povinné školní docházky lze odložit nejdéle do zahájení školního roku, v němž dítě dovrší osmý rok věku.“

Žádost rodičů o odklad školní docházky jejich dítěte musí být adresována řediteli školy, kde rodiče dítě zapsali, a musí být doložena dvěma doporučeními – posouzením školského poradenského zařízení (v případě dětí se zdravotním postižením speciálně pedagogického centra – SPC – dle volby rodičů) a odborným lékařem způsobilým posoudit zdravotní stav dítěte pro účely odkladu povinné školní docházky (takovým lékařem může být dětský lékař nebo praktický lékař pro děti a dorost, a to zejména v situacích, kdy k doporučení odložení začátku povinné školní docházky dojde z důvodu celkové tělesné nezralosti, častého onemocnění apod.; pokud je dítě v lékařské péči především z důvodu jiných zdravotních obtíží, je vhodné, aby takové posouzení provedl ten odborný lékař, který se na tuto konkrétní oblast

specializuje, tedy např. alergolog, neurolog, kardiolog atd.).

O odkladu poté při shodě odborných doporučení rozhodne ředitel školy, ve které bylo dítě zapsáno, a vydá o tom písemný dokument.

Rodiče mohou odborná doporučení dodat řediteli školy již při zápisu, o odklad požádat ihned a také ihned obdržet o odkladu rozhodnutí. Pokud však o odklad povinné školní docházky požádají až po zápisu, musí dodat veškeré náležitosti dodatečně tak, aby o odkladu povinné školní docházky bylo v souladu s § 37 odst. 3 školského zákona rozhodnuto před začátkem příslušného školního roku, v kterém by jinak dítě k docházce nastupovalo.

Z ustanovení, že začátek povinné školní docházky lze odložit nejdéle do zahájení školního roku, v němž dítě dovrší osmý rok věku, vyplývá, že o odklad lze požádat pouze jednou.

Přípravný stupeň základní školy speciální

Pokud bude vaše dítě mít vyřízený odklad školní docházky, bude dobré využít tento získaný čas a snažit se, aby dítě navštěvovalo opravdu vhodné předškolní zařízení. Tím může v době

odkladu být ještě mateřská škola nebo stacionář, ale pro některé dítě může být alternativou i tzv. přípravný stupeň základní školy speciální. (Neplést si s „přípravnými třídami základní školy“, které jsou určeny dětem se sociálním znevýhodněním – z rodinného prostředí s nízkým sociálně-kulturním postavením, dětem ohroženým sociálně patologickými jevy nebo dětem z rodin, které u nás hledají politický azyl.) Přípravný stupeň základní školy speciální poskytuje podle § 48a Školského zákona přípravu na vzdělávání v základní škole speciální dětem se středně těžkým a těžkým mentálním postižením, se souběžným postižením více vadami nebo s autismem. O zařazení dítěte do třídy přípravného stupně základní školy speciální rozhoduje ředitel školy na žádost zákonného zástupce a na základě písemného doporučení školského poradenského zařízení. Do třídy přípravného stupně základní školy speciální lze zařadit dítě od školního roku, v němž dosáhne 5 let věku, až po děti s odkladem povinné školní docházky; nástup je možný i v průběhu školního roku. Třída přípravného stupně základní školy speciální má nejméně 4 a nejvýše 6 žáků. V praxi ZŠ speciálních je

organizován i v malotřídní podobě – t. j. do jedné třídy mohou chodit děti z různých ročníků přípravného stupně. Vzdělávání v přípravném stupni základní školy speciální trvá nejvýše 3 školní roky. Děti zařazené do přípravného stupně nezískávají vysvědčení, ale osvědčení o absolvování příslušného ročníku. Docházka do přípravného stupně se nezapočítává do let povinné školní docházky.

Výběr formy vzdělávání

Po zapsání do školy bez odkladu nebo po vypršení odkladu dítě musí zahájit povinné vzdělávání, a to formou, kterou zvolí rodiče. Vzdělávání žáků se zdravotním postižením je zajišťováno těmito formami:

1. formou individuální integrace (ve třídě běžné školy)
2. formou skupinové integrace (ve třídě zřízené pro žáky se zdravotním postižením v rámci běžné školy)
3. ve škole zřízené přímo pro žáky se zdravotním postižením
4. kombinací uvedených forem
5. formou individuálního vzdělávání (u žáků s hlubokým mentálním postižením).

Zařazení žáka se zdravotním postižením do některé z prvních čtyř forem speciálního vzdělávání provádí ředitel školy na základě doporučení školského poradenského zařízení (v případě klientských rodin rané péče to většinou není běžně známá pedagogicko-psychologická poradna, která většinou nemá s dětmi se zdravotním postižením zkušenosti, ale tzv. speciálně pedagogické centrum – dále SPC) a souhlasu rodičů.

Pátou, individuální formu vzdělávání žáka s hlubokým mentálním postižením stanovuje krajský úřad se souhlasem zákonného zástupce dítěte – krajský úřad pověří základní školu speciální nebo SPC (vysvětleno dále) zajištěním metodické a pedagogické podpory při

vzdělávání těchto žáků. Vzdělávání žáků s hlubokým mentálním postižením se využívá, pokud nepříznivý zdravotní, popřípadě psychický stav dítěte nedovoluje docházku do školy (u žáka je přitomno kombinované postižení, závažné tělesné postižení, případně jiné zásadní zdravotní obtíže). V tom případě většinou do rodiny pravidelně dochází speciální pedagog, který se dítěti věnuje v rámci jeho možností.

Pokud rodiče vyberou pro své dítě první formu – vzdělávání formou individuální integrace v běžné škole, týká se jejich dítěte devítiletá školní docházka. Při zařazení do 2. a 3. formy – třídy nebo školy zřízené přímo pro žáky se zdravotním postižením – může být docházka i desetiletá (nutno zjistit v dané třídě, škole).

Speciálně pedagogické centrum (SPC)

Pro možnost využívat ve škole speciální podporu (např. upravený vzdělávací plán – tzv. individuální vzdělávací plán, viz dále – využívání speciálních pomůcek a učebnic, případně zřízení funkce asistenta pedagoga ve třídě, kam bude dítě docházet) musí být rodina a dítě v kontaktu s tzv. speciálně pedagogickým centrem (dále SPC) – školským poradenským pracovištěm, které má právo pro vzdělávání dítěte tuto podporu navrhnout a které by mělo po celou dobu školní docházky metodicky podporovat jeho učitele. Speciálně pedagogická centra jsou většinou zřizována při mateřských a základních školách speciálních. Náplň jejich čin-

nosti popisuje vyhláška č.72/2005 Sb. „O poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních“. Činnost SPC se uskutečňuje jednak ambulantně na pracovišti centra, kam za nimi rodiče, žák i učitelé mohou dojíždět, ale často i návštěvami pedagogických pracovníků centra ve školách a školských zařízeních, případně v rodinách a v zařízeních pečujících o žáky s postižením.

Výběr SPC je na rodičích, závisí na mnoha faktorech – typ postižení dítěte, nabídka SPC v dosahu bydliště, informace o zkušenostech rodin a škol s daným SPC... určitě je možné se při jeho výběru poradit i s pracovníkem rané péče v průběhu závěrečné fáze služby. Informace o celostátní síti SPC podle typu postižení dětí najdete také na webu na adrese www.apspc.cz.

Speciálně pedagogické centrum je nejčastějším pracovištěm, které navazuje v klientských rodinách na službu rané péče nebo se s ní v závěrečné fázi překrývá. SPC podporuje i děti začleněné do mateřských škol.

Individuální vzdělávací plán

Prdevším pro žáka individuálně integrovaného v běžné třídě (v 1. formě vzdělávání) a pro žáka s hlubokým mentálním postižením vzdělaného doma (5. forma) se stanovuje individuální vzdělávací plán. (Školy vzdělávající pouze děti se zdravotním postižením většinou vyučují způsobem, který již s daným typem postižení počítá, i tam ale může být IVP uplatněn – např. pokud je dítě integrováno ve speciální škole primárně určené pro děti s jiným typem postižení.)

Individuální vzdělávací plán (IVP) vychází:

- ze školního vzdělávacího programu školy, kam dítě chodí (1. forma) nebo z které k němu dojíždí speciální pedagog (forma č. 5)
- ze závěrů speciálně pedagogického, případně psychologického vyšetření pracovníky SPC, popřípadě doporučení lékaře
- z vyjádření rodičů žáka.

Za zpracování IVP odpovídá ředitel školy, vypracovává jej většinou třídní učitel ve spolupráci se speciálně pedagogickým centrem a rodiči žáka. Není správné očekávat, že poradenský pra-

covník SPC škoie IVP dodá „na klíč“ – takový plán neexistuje! Účelem plánu je stanovení takového způsobu a obsahu vzdělávání, který začleněnému dítěti umožní mít z výuky i přítomnosti v běžné třídě maximální prospěch při realistickém zohlednění jeho limitů. Plán proto musí vycházet z toho, co se ve třídě bude dít všeobecně, se všemi dětmi, mezi kterými vaše dítě bude. Výslovně se vyžaduje vyjádření rodiče žáka k obsahu tohoto plánu; doporučujeme však, abyste využili možnosti nejen s již hotovým plánem souhlasit, ale přímo se na jeho tvorbě podílet. Budete tak mít možnost ovlivnit, aby plán nebyl čistě formální, plný nicneříkajících frází typu „zlepšovat prostorovou orientaci dítěte“, ale aby obsahoval skutečně jasné, měřitelné, zjištělé cíle jak vzdělávací, tak výchovné („Honzík si bude umět uklidit své věci do lavice, trefit do šatny“).

Asistent pedagoga

Přímo magickým pojmem při diskusích o začleňování dětí se zdravotním postižením do běžných škol je „asistent pedagoga“. Podle § 2 zákona č. 563/2004 Sb. je asistent pedagoga pedagogickým pracovníkem a je zaměstnancem školy. Je úžasné, že už v našem školství zděmácněl; nejprve se podíváme, jaké typy asistentů pedagoga existují a kdo se asistentem pedagoga může stát?

Rozlišujeme dva typy asistentů pedagoga – první typ pracuje buď ve třídě, v níž je začleněn jeden nebo více žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, nebo obecně ve škole, kte-

rá celkově podporuje inkluzivní přístup ke vzdělávání. Takovýto asistent musí mít minimálně střední vzdělání ukončené maturitou – pokud to není vzdělání pedagogického směru, má být co nejdříve doplněno vysokoškolským studiem pedagogiky nebo studiem pro asistenty pedagoga.

Druhým typem asistentů pedagoga jsou asistenti, kteří nepracují přímo při výuce ve třídě, ale působí v tzv. školských zařízeních (což jsou např. školní družina – pro děti prvního stupně – a školní klub – pro děti druhého stupně). Asistentům tohoto typu stačí mít základní vzdělání, ale musí si je opět doplnit o studium pro asistenty pedagoga – např. o příslušný akreditovaný kurz.

Ještě než budete společně se SPC a školou plánovat podporu pro své dítě, dobře zvažte, zda skutečně je přítomnost asistenta pedagoga v jeho případě potřebná. A pokud ano, nespokojte se pouze vyřešením financí (i když je to často složité a dá to hodně námahy – ale tomu se zde nebudeme věnovat, protože odpověď na otázku financování je opravdu velice individuální nejen podle kraje, ale i školu od školy; možná jen zmíníme, že na financování asistenta pedagoga zásadně není možné od rodičů žádat peníze z příspěvku na péči – ty jsou případně určeny na asistenci osobní, která ale nemá s financováním školství nic společného!).

Zkuste hlavně včas a od začátku společně s třídním učitelem a asistentem ohlídat, aby asistent pedagoga nebyl „osobním sluhou“ vašeho dítěte...

Dítě „rozmazlené“ tím, že za ně asistent připraví vše na lavici a zase vrátí do tašky, určitě není ani vaším cílem... ostatně i dítě, které má velké motorické obtíže, často dokáže alespoň dát najevo, co právě potřebuje, a nemusí to za ně rozhodovat asistent.

Smyslem přítomnosti asistenta pedagoga je pomoc při plynulém průběhu výuky ve třídě. Asistent má být dalším pedagogem, který úzce spolupracuje s učitelem a po domluvě s ním věnuje pozornost nejen začleněnému dítěti, ale v případě potřeby dalším žákům ve třídě. Umí se „udělat neviditelným“, aby nebránil začleněnému dítěti v přirozených kontaktech s ostatními dětmi – například je vhodné, aby asistent pokud možno netrávil s dítětem celou přestávku. Obecně je pedagogická asistence velmi užitečným „nástrojem“ začlenění, ale paradoxně zároveň jedním z jejích největších potenciálních úskalí a rizikových faktorů. Očekávané výhody začlenění dítěte v běžném kolektivu (přirozené místo dítěte mezi vrstevníky, pozitivní vliv vyšších pedagogických očekávání, možnost učit se z vlastních chyb, samostatnost) mohou být příliš ochranným přístupem asistenta nebo naopak jeho „vykazováním“ mimo pedagogický proces promrhány – stejně jako občas praktikovaným zapojením rodiče coby asistenta – o tom by se také dalo dlouze diskutovat.

Podle § 7 odstavce 1 vyhlášky 73 hlavními činnostmi asistenta pedagoga jsou „pomoc pedagogickým pracovníkům školy při výchovné a vzdělávací činnosti, pomoc při komunikaci se žáky a zákonnými zástupci žáků a komunitou, ze které žák pochází, podpora žákům při přizpůsobení se školnímu prostředí, pomoc žákům při výuce a při přípravě na výuku a nezbytná pomoc žákům s těžkým zdravotním postižením při sebeobsluze a pohybu během vyučování a při akcích pořádaných školou mimo místo, kde škola v souladu se zápisem do školského rejstříku uskutečňuje vzdělávání“. Hlavně poslední bod je velmi důležitý, řeší situace, které dříve byly nejasné – pomoc dítěti se sebeobsluhou a možnost účasti dítěte na akcích mimo sídlo školy – např. návštěvy divadla, škola v přírodě...; stávalo se, že děti se zdravotním postižením byly z těchto aktivit vylučovány kvůli obtížím s přesunem, jídlem apod. To by se už nyní stávat nemělo.

Stručné údaje týkající se docházky do předškolních zařízení

Mateřské školy v některých oblastech jsou přeplněné – zdravotní postižení dítěte ani to, že maminka nechodí do zaměstnání, sice nesmí být příčinou nepřijetí (viz vyjádření ombudsmana na jiném místě časopisu), ale v praxi je nejčastějším důvodem naplněná kapacita. Podle vyhlášky 214/2012 o předškolním vzdělávání se třída mateřské školy naplňuje do počtu 24 dětí, ale třída, ve které jsou zařazeny děti se zdravotním postižením, má nejméně 12 dětí a naplňuje se do počtu 19 dětí. (V obou případech lze sice požádat o výjimku – maximální počet dětí může výjimečně vyšplhat až na 28, v případě zařazení dětí s postižením ale může být rozmezí pouze od 8 do 23 dětí.) Na rozdíl od starší vyhlášky o předškolním vzdělávání v současnosti není určeno, kolik dětí se zdravotním postižením ve stejné třídě mateřské školy může najednou být. Záleží na ředitelce, která rozhodne na základě doporučení příslušného školského poradenského zařízení, popřípadě odborného lékaře, kolik dětí s postižením do jedné třídy zařadí.

Větší šanci na místo v MŠ mají děti v posledním roce před nástupem do

školy, jejichž přijetí by obec měla zajistit. Podle §34 odst.4 Školského zákona: „K předškolnímu vzdělávání se přednostně přijímají děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky. Pokud nelze dítě v posledním roce před zahájením povinné školní docházky přijmout z kapacitních důvodů, zajistí obec, v níž má dítě místo trvalého pobytu, zařazení dítěte do jiné mateřské školy.“ Ani toto však bohužel v praxi není snadno vymahatelné...

Děti, které navštěvují MŠ poslední rok před vstupem do ZŠ, nehradí úplatu za vzdělávání v MŠ. Dle novely Školského zákona, účinné od 1. 1.2012, bezplatnost předškolního vzdělávání platí pro děti předškolního věku pouze po dobu 12 měsíců, ale u dětí se zdravotním postižením je možné bezplatná docházka i déle (např. rok, kdy jde dítě k zápisu, a pak ještě rok v odkladu).

Důležitou novou větou ve vyhlášce o předškolním vzdělávání je i odstavec 7 paragraphu 1a):

„Pokud je ve třídě mateřské školy vzděláváno individuálně integrované dítě, vytvoří ředitel mateřské školy podmínky odpovídající individuálním vzdělávacím potřebám dítěte vedoucí k jeho všestrannému rozvoji.“ V mateřské škole je také,

za obdobných podmínek jako v ZŠ, možnost zajistit asistenta pedagoga.

Další možností, kde se může dítě vzdělávat v předškolním věku, jsou speciální mateřské školy (které často bývají součástí základních škol speciálních), soukromá předškolní zařízení nezařazená do sítě školských zařízení a také stacionáře.

Na docházku do stacionářů se nevztahuje bezplatnost v předškolním roce. Na rozdíl od mateřských škol má stacionář jakožto sociální služba právo vybírat od rodin podstatnou část příspěvku na péči. Také v situaci, kdy dítě ve věku povinné školní docházky je určitou část dne relativně bezplatně vzděláváno ve školském režimu, ale po výuce tráví další část dne ve stacionáři, musí rodiče dobu po škole nadále platit z příspěvku.

Na závěr ještě jednou přehled používaných zkratk:

SVP – speciální vzdělávací potřeby

SPC – speciálně pedagogické centrum

IVP – individuální vzdělávací plán

*zpracovala Jana Vachulová, poradkyně
rané péče a metodik pro přechod do
návazných zařízení*

Strípky k zamyšlení – aneb nic není černobílé

V této rubrice předkládáme několik úryvků z různých zdrojů – všechny vyjadřují názory autorů na vliv integrace na dítě i jeho okolí. A jak zjistíte, jsou to názory často hodně odlišné. Ale přiznejme si poctivě – kdyby se teď někdo zeptal všech čtenářů našeho časopisu na to, jak prožívali svá školní léta, byly by odpovědi všechny stejné?

S paní Jiřinou Kalabisovou, jednou z prvních učitelek, která v ČR vyučovala v běžné třídě nevidomé dítě, rozmlouvá redaktor zvukového měsíčníku pro zrakově postižené Naše šance Jiří Mayer, přepis a drobná úprava nahrávky Pavla Kovaříková:

Nevidíte právě tohle jako jedno z úskalí integrace, že ledacos se – a teď musím říct a vím, proč to říkám – při tom obětování učitelů naučí, ale ledacos, jako je právě ta samostatná chuze, se prostě nenaučí, protože má pořád někoho kolem sebe, nemá vlastně motivaci. Co potom jednou, až bude sama?

No to víte, že vždycky každé plus má nějaké mínus. To je pravda, že při nejlepší vůli se při integraci může něco opomenout, nebo při té dobré vůli se to může udělat jinak, než by bylo potřeba. Ale u ní zase byla motivace v tom, že mezi vidícími dostávala hrozně moc informací a dostávala to i s jiným pohledem nebo s jinou emocí. Mě to třeba utvrdilo, když jsme šli v první třídě krmit labutě a ona byla zrovna nemocná. Říkala jsem si: Dneska je mi ale opravdu líto, že tady Lucka není, ale nakonec ona by ty labutě stejně neviděla. A představte si, že ty děti už mi řekly něco jiného, co já jsem do nich chtěla dostat, ale co jsem si neuvědomila, že už v nich je a na co já jsem v ten okamžik zapomněla: „Ale to nevádí, že ona by je neviděla tak jako my. Ona by je viděla jinak, poznala by, že ony jsou rády, že mají co jíst“. A já jsem vám najednou byla hrozně šťastná, že mi děti řekly to, co já jsem si předsevzala, že se musí naučit.

Časopis Informatorium 3 – 8, č. 1/2012 – rozhovor "Dítě se zrakovým postižením se může ocitnout v sociální izolaci"

M. V.: Setkali jsme se třeba s rodinou, která dítě do vytipované školy nepřihlásila, protože ředitel na první zavolání řekl, že dítě přijme a nechtěl schůzku s rodiči, nezajímalo se o to, jaké dítě je, myslel si, že všechno ví. Dali přednost škole, kde měli obavy, ale řekli: „Sejdeme se, domluvíme se, řeknete nám, jaké vaše dítě je, my vám řekneme, co vám můžeme nabídnout, a zkusíme to.“

J. V.: Hodnocení úspěšnosti integrace je hodně subtilní záležitost. Někde jde rodině o to, aby dítě co nejdéle nemuselo dojíždět nebo aby nemuselo na internát. Ale jinde mají další, oprávněné požadavky. Ostatně jde o vzdělávání. O integraci diskutujeme s dospělými nevidomými, kteří ji nezažili, protože tehdy ta možnost nebyla. A říkají – někdy oprávněně – že děti z integrace jsou rozmazlené a že jejich možnosti nejsou „dotažené“. Někdy s nimi musím souhlasit. Integrace dětí se zrakovým postižením má prostě spoustu nebezpečí a úskalí. Někdy se třeba stává, že asistent dítě izoluje od zbytku třídy nebo se k němu chová jako babička. Je mi líto, že se těmito příklady zpochybňuje integrace jako metoda, protože podle mého názoru tady jde o špatně provedenou integraci.

Integrace je především individuální záležitost."

Materiály ke kurzu pro výchovné poradce – podklad pro skriptu, autor: Jana Vachulová:

„Psychický vývoj dítěte s postižením zraku má stejnou variabilitu jako vývoj všech jiných dětí. Na počátku jsou těmi, kdo se musí se situací vyrovnávat, rodiče. U školního dítěte je třeba dávat pozor, abychom mu trpělivě umožnili začít se orientovat v sociálním okolí; bez zraku je velmi obtížné vyznat se v tom, kdo všechno je např. přítomen ve třídě, jak probíhá někdy velmi rychlá neverbální komunikace mezi dětmi navzájem a často i s učitelem (gesta, mimika). Bez pomoci se může nevidomé dítě cítit vyloučené a hrozí uzavření se do vnitřního světa. Zvláště citlivým obdobím je puberta – přestože třeba do této doby probíhalo soužití se spolužáky a vrstevníky dobře a děti mezi sebe nevidomé dítě braly se samozřejmostí, najednou se začnou nápadně rozevírat nůžky mezi mírou samostatnosti, kterou mají ostatní děti, a samostatností, kterou obvykle poskytne rodina dítěti, které má těžké postižení zraku (nezávislost v pohybu po městě...). Také struktura volného času se v tomto období mění – od formalizovaných kroužků a mimoškolních aktivit spíše k neformálnímu společnému pobývání mimo domov i instituce. V této struktuře už si nevidomý hledá své místo mnohem obtížněji; pokud nemá navázané velmi pevné přátelské vazby z mladšího věku, může začít zůstat stranou. K tomu přistupuje i to, že si jednak začíná hlouběji uvědomovat svoji odlišnost, jednak

začíná vnímat, že mezi vrstevníky dochází k navazování partnerských vztahů mezi chlapci a dívkami. V tomto období je více než dříve důležité, aby dítě s postižením, které je integrováno v běžné škole, mělo možnost poznat se i s vrstevníky se stejným postižením.“

Z diskusní skupiny „Rodiče“ na workshopu „Dopoledne inkluze, odpoledne...?“, pořádaném odborem Skauting pro všechny při

ústředí Junáka – příspěvek K. N., matky nevidomé dívky několik let začleněné ve skautském oddíle:

„Když v oddíle začínala jako malá, všichni se předem báli a byli připraveni do toho dát hodně. Jenže ono to šlo skvěle. Možná i proto pak všichni tak trochu polevili v ostražitosti. Nevšimli si, že by asi přece jen bylo potřeba vztahy mezi holkama nějak hlídat, povzbudit. Pak přišla puberta a ona začala být hodně citlivá a vnímala to tak, jako by

naprosto všechno, co se jí děje, souviselo s jejím postižením. Vyjadřovala se asi takhle: „Ona se se mnou baví, protože nevidím a je jí mne líto. Takže to je špatný.“ Ale za chvíli to zas bylo jinak: „Ona se se mnou nebaví, to je proto, že nevidím a vadí jí to. Takže to je špatný.“ Zkrátka špatně bylo všechno – a protože i ostatní vrstevnice kolem ní měly co dělat se svou vlastní pubertou, nakonec z oddílu odešla.“

Z vyjádření ombudsmana k naplňování práva na rovné zacházení v přístupu k předškolnímu vzdělávání

Dokument „Doporučení veřejného ochránce práv k naplňování práva na rovné zacházení v přístupu k předškolnímu vzdělávání“ vznikl jako reakce na časté podněty rodičů, jejichž dítě nebylo přijato k předškolnímu vzdělávání na základě rozhodnutí ředitele mateřských škol o nepřijetí dítěte, která jsou rodiči mnohdy vnímána jako neopodstatněná a diskriminační. Původní text Doporučení z roku 2010 byl v roce 2012 aktualizován. V následujícím článku jsou shrnuty nejdůležitější body z tohoto vyjádření, dokument lze v plném znění nalézt na stránkách veřejného ochránce práv www.ochrance.cz

O přijetí dítěte k předškolnímu vzdělávání, tedy zároveň o právu dítěte na vzdělání, rozhoduje výlučně ředitel/ka školy, a to dle školského zákona a správního řádu. Ředitel/ka školy a školského zařízení, které zřizuje stát, kraj, obec nebo svazek obcí, rozhoduje o přijetí dítěte z pozice orgánu státní správy.

Vzhledem k tomu, že kapacita mateřských škol obvykle nedovoluje přijmout všechny děti, zveřejněná kritéria deklarují, které skutečnosti jsou pro

ředitele/ředitelku důležité při rozhodování o přijetí či nepřijetí dítěte. Samotná kritéria především napomáhají předvídatelnosti. Nemají (na rozdíl od rozhodnutí) právně závazný charakter.

Rozhodnutí ředitele/ředitelky o nepřijetí musí být v každém případě řádně odůvodněné, přestože jsou kritéria zveřejněná. Z rozhodnutí musí být patrné veškeré skutečnosti, které ředitele/ředitelku k nepřijetí dítěte vedly, proč byly upřednostněny jiné děti atd. Pokud ředitel/ka uvede pouze, že dítě nezískalo dostatečný počet bodů s odkazem na zveřejněná kritéria nebo že nebylo přijato z kapacitních důvodů, nejedná se o řádně odůvodněné rozhodnutí. Rozhodnutí je pak nepřezkoumatelné pro nedostatky v odůvodnění, a v případném odvolání by je měl krajský úřad, jako nadřízený správní orgán, zrušit.

Dítě se jako účastník správního řízení může prostřednictvím zákonných zástupců proti rozhodnutí ředitele/ředitelky odvolat. Ředitel/ka školy by proto měl/a být připraven/a na situaci,

kdy bude rozhodnutí o nepřijetí dítěte zrušeno, a nechat tak některá místa volná právě pro účely odvolání.

Obsahové posouzení používaných kritérií

Věk dítěte

Samotný školský zákon hledisko věku reflektuje, což se projevuje mimo jiné v konstatování, že se předškolní vzdělávání organizuje pro děti ve věku zpravidla od tří do šesti let. Ředitel/ka mateřské školy má povinnost upřednostnit při přijímání dětí v posledním roce před zahájením povinné školní docházky, a to bez dalšího. Kritérium zvýhodňující starší dítě lze odůvodnit nárůstem vzdělávacích potřeb dítěte se zvyšujícím se věkem. Nelze však paušálně vyloučit z možnosti ucházet se o přijetí do mateřské školy mladší děti, a to například stanovením bezpodmínečné minimální věkové hranice pro přijetí dítěte, která je vyšší než ve školském zákoně stanovená hranice tří let.

Trvalý pobyt

Je-li zřizovatelem mateřské školy obec, naplňuje zřízením školy základní úkoly územní samosprávy, mezi které patří vytváření podmínek pro uspokojování potřeb svých občanů; mezi tyto potřeby patří i vzdělání.

Není-li kritérium trvalého pobytu bezpodmínečné, ale zvýhodňující, jedná se o kritérium legitimní. Je-li jedním z kritérií pro přijetí dítěte do mateřské školy trvalý pobyt jednoho nebo obou rodičů (zákonných zástupců) v obci, o kritérium legitimní se nejedná.

Zaměstnanost rodičů

Kritérium zaměstnanosti rodičů přehlíží vzdělávací funkci mateřských škol a akcentuje především funkci hlídacích služeb poskytované rodičům dětí. Děti jsou tak v přístupu ke vzdělání rozlišovány podle skutečnosti, která nemá na jejich potřebu vzdělávat se přímý vliv. Není proto přípustné, aby došlo ke (například bodovému) zvýhodnění všech dětí, jejichž rodiče jsou zaměstnaní. Zaměstnanost rodičů tak lze využít toliko v konkrétních odůvodněných případech jako podpurné kritérium při rovnosti bodů.

Sociální kritéria

Sociální kritéria nejčastěji deklarují, že ředitel/ka přihlédne při přijímání dětí k předškolnímu vzdělání k sociální situaci či sociální potřebnosti dítěte. Zohlednění sociální situace zvýhodněním dítěte je legitimní a důvodné, protože některé složky předškolního vzdělávání jsou pro dítě v nepříznivé sociální situaci potřebnější (např. podíl na zdravém citovém rozvoji, socializaci dítěte apod.). Formulace kritéria je velmi obecná, proto je žádoucí doplnit kritérium o demonstrativní výčet případů, které mohou představovat nepříznivou sociální situaci dítěte (např. dítě samoživitele/samoživitelky; osiřelé dítě; dítě, kterému v důsledku nepříznivé sociální situace hrozí sociální vyloučení apod.); demonstrativní výčet se bude v čase logicky rozšiřovat.

Znevýhodnění dítěte, jehož rodič se stará o mladšího sourozence

Bez dalšího vylučuje přijetí dítěte nebo je bodově znevýhodní nebo je bodově zvýhodní, ale výrazně méně, než kdyby rodič chodil do zaměstnání.

Všechny varianty uvedeného kritéria jsou v rozporu se zásadou rovného zacházení a zákazu diskriminace a jedná se o diskriminaci v přístupu ke vzdělání.

Zvýhodnění sourozence již přijatého dítěte

Kritérium jako takové není nezákonné. Jde však o kritérium vnímané jako velmi sporné, záleží proto na řediteli/ředitelce mateřské školy, zda jeho uplatnění považuje za vhodné.

Zdravotní stav dítěte

Zdravotní stav dítěte je v kritériích reflektován požadavkem:

- povinného očkování,
- zdravotní způsobilosti dítěte, doporučení od pediatra nebo od školského poradenského zařízení.

První kritérium je v souladu se zákonem. Předškolní zařízení totiž může přijmout pouze dítě, které se podrobilo stanoveným pravidelným očkováním (příp. má doklad, že je proti nákaže imunní nebo se nemůže očkování podrobit pro trvalou kontraindikaci). Nepřijetí dítěte, které není očkováno, je naplněním povinnosti vyplývající ze zákona.

Kritéria „zdravotní způsobilosti dítěte“ či „doporučení od pediatra“ jsou

obsahově velmi neurčitá, není proto vhodné je používat. V odůvodnění rozhodnutí o nepřijetí dítěte na základě těchto kritérií by musel být rozsah jejich aplikace zpřesněn; nelze je totiž uplatňovat zcela bez limitů.

Zdravotní postižení dítěte

Zdravotní postižení je jedním ze zakázaných diskriminačních důvodů. Není proto přípustné paušálně nepřijímat děti s postižením. I z hlediska inkluzivního přístupu ke vzdělání je nejvíce preferována individuální integrace dětí se zdravotním postižením. Pokud by v konkrétních a odůvodněných případech nebylo možné přijmout dítě se zdravotním postižením do mateřské školy, je nutné řešit situaci individuálně, nikoliv paušálně.

Kritérium, které paušálně vylučuje přijetí dítěte se zdravotním postižením, zakládá přímou diskriminaci v přístupu ke vzdělání z důvodu zdravotního postižení.

s použitím výše uvedeného dokumentu zpracovala Kateřina Čechlovská, poradkyně rané péče

Malý přehled o umístění klientských dětí libereckého střediska do různých typů předškolních zařízení

Když přijde čas poslat dítě do školky, rodiče obvykle vybírají podle doporučení známých, podle toho, která školka je nejbližší, má nejlepší pověst, případně kde je ještě volné místo. Rodiče dětí s postižením mají tento výběr obvykle výrazně těžší. Musí se rozhodovat podle toho, zda je v okolí dostupná speciální školka, vyjednávat o integraci v běžné školce, čekat, zda kraj uvolní finance na asistenta pedagoga, shánět a posléze také platit osobní asistenty, vysvětlovat pedagogům speciální potřeby svého dítěte a pak doufat, že školka skutečně zajistí jejich naplňování. Spolu

s rodiči řešíme problém vyhledání vhodného předškolního zařízení pro jejich dítě často i několik let. Napadlo mě tedy za spolupráce kolegyní vypracovat alespoň malý přehled o tom, jak tyto naše snahy končí a jaká předškolní zařízení děti z našich klientských rodin navštěvují. Zaznamenán je stav minulého a letošního školního roku v zařízeních v Libereckém kraji.

Ve školním roce 2012/13 navštěvovalo 23 dětí MŠ speciální nebo MŠ se speciálními třídami. 2 z nich měly podporu osobního asistenta (OA), 3 na alespoň malý úvazek (i 0,1) podporu asistenta pedagoga (AP).

1 dítě bylo integrováno v MŠ speciální pro děti s jiným typem postižení.

13 dětí chodilo do běžné MŠ bez integrace, 7 jich bylo v běžné MŠ integrováno, z toho tři s podporou osobního asistenta, v jednom případě i matky dítěte.

14 dětí navštěvovalo přípravný ročník ZŠ speciální, 3 opět s podporou OA i AP.

Jedno dítě je umístěno ve stacionáři, jedno v soukromém placeném zařízení.

Jedno dítě se ani přes zájem rodičů nepodařilo do žádného předškolního zařízení umístit.

Ve školním roce 2013/2014 bude MŠ speciální nebo MŠ se speciálními třídami navštěvovat 32 dětí, 3 s OA, 3 s AP.

Běžnou MŠ budou navštěvovat 4 děti, integrovaných bude 9 dětí, z toho 5 s OA (1 zajištěno matkou), 1 s AP.

Přípravný ročník ZŠ speciální bude navštěvovat 22 dětí, 3 s podporou OA, 2 s AP.

Ve stacionáři budou umístěny 2 děti.

Vůbec se nezdařilo umístit 3 děti (důvodem byl i nízký věk dítěte).

Z dětí, které v tomto roce nastupují povinnou školní docházku, odchází 11 dětí do ZŠ speciální, 4 jsou integrovány do běžné školy a 1 dítě bude docházet do běžné ZŠ bez integrace.

Kateřina Čechlovská, poradkyně rané péče

Integrace – proč ne? aneb Co je Komunitní centrum Hlásek?

Komunitní centrum Hlásek se nachází v Hlásné Třebáni – okres Beroun. Hlásek zřizuje mj. mateřskou školu, jesle, od září 2013 i základní školu. Na prvním stupni základní školy povedou pedagogové děti v režimu individuálního vzdělávání. Dítě je zapsáno v některé ze základních škol v okolí a prakticky se vzdělává v rodině nebo ve skupině dětí (sdružená domácí škola).

Hlásek nabízí také volnočasové aktivity a kroužky, pečovatelskou službu, přednášky pro veřejnost, vzdělávání seniorů nebo hlídání dětí. Centrum funguje od roku 2011 a plnohodnotně nahrazuje (nejspíš i převyšuje) státní zařízení tohoto typu v obci. Ano, je pravda, že služby i školka jsou placené, nicméně pro toto zařízení bych řekla větu „Platit se zde vyplatí“. Mateřská škola i jesle mají např. velkou výhodu v provozní době (denně 7–18 hod.), v Hlásce mají k dispozici speciálního pedagoga, rodilé

mluvčí (výuka souběžně v cizím jazyce), umožňují docházku dětem již od 1,5 roku, je zde nadstandardní počet personálu i nadstandardní prostory (např. bazén). Hlásek se obecně staví k principu sociální zodpovědnosti a je otevřen lidem se speciálními potřebami.

Do Hlásku dochází i 2,5 letá holčička, která je klientkou Rané péče EDA.

Hlásná Třebáň se nachází na železniční trati mezi Prahou-Radotínem a Berounem (vlaková zastávka Zadní Třebáň). Z obou směrů je to cca 15 min. vlakem, dobrá dojezdová vzdálenost je sem i z dal-

ších obcí, např. z Mořiny, Bubovic, Dobřichovic, Řevnic, Karlštejna nebo Litně.

O tom, jak je to s Hláskem a s dětmi se speciálními potřebami, nám konkrétněji řekne Mgr. Markéta Bosáková – jedna ze zaklatatelek centra:

Markéto, jak dlouho pracuješ v Hlásce a jakou tam máš funkci?

V Hlásce začínám třetí rok. Jsem spoluzakladatelka, speciální pedagog a mám na starosti pedagogickou koncepci školy.

Kolik pojme Hlásek celkem děti a jaké je dělení jednotlivých tříd?

Pro tento rok máme třídu jeslí pro patnáct dětí, dvě třídy školky pro 33 dětí a jednu třídu školy pro 15 dětí. V jeslích a školce jsou zatím z organizačních důvodů děti děleny podle věku, ve škole je kolektiv smíšený. Časem bych chtěla, aby i ve školce mohly být skupiny více věkově smíšené (např. jesle a školka).

Kolik dětí je v Hlásku v integraci, či jednodušeji kolik k vám dochází děti se speciálními potřebami?

Ve škole máme dvě děti s diagnózou dys- a vyhledávají nás také rodiče s dětmi introvertněji laděnými, děti s nižší tolerancí neúspěchu apod. Ve školce máme chlapečka s kochleárním implantátem a několik dětí, jejichž chování bylo v předchozích školkách hodnoceno jako problematické (např. podezření na hyperaktivitu, PAS apod.). V jeslích je holčička s centrální zrakovou vadou. Pak je tu mnoho dětí nadaných, děti nesmělého ražení, které mají potíže s obecně extrovertním prostředím školky, děti individualisté ... v podstatě bych řekla, že každé dítě má své „speciální“ potřeby, ale jen na některé je konkrétní diagnóza.

Jak se daří začlenění těchto dětí?

Děti vypadají spokojeně, jaké budou dopady na další vzdělávání, to se uvidí v budoucnu. Snažíme se mít dostatek personálu, aby se jim vždy měl kdo věnovat. Pomáhá nám průběžné hodnocení pokroků dětí, když máme potíže některé z dětí zvládnout, ihned hledáme nové cesty, komunikujeme hodně s rodiči a mezi sebou, a to velmi pomůže. Zdá se mi ale, že snad důležitější než volba vzdělávacích metod a různých přístupů je práce na tom, aby každý z učitelů měl opravdu pro všechny projevy dětí pochopení a přijímal je takové, jaké jsou.

Takže je to vlastně o dobré náladě mezi personálem, ochotě vyjít vstříc požadavkům rodičů i dětí, případně ochotě hledat nové cesty k překonání překážek.

Hlásek bude nově zřizovat i základní školu – mohou na vaší ZŠ pokračovat i děti se speciálními potřebami?

S touto myšlenkou vlastně školu zakládáme. Ať už je dítě nadané nebo má nějaké znevýhodnění, vždycky potřebuje bezpečné prostředí pro učení. Pod tím si představuji to, že dítě nemá stres z testu, chyb, známek, povinností a sankcí za jejich nesplnění. Že nehledáme, co mu nejde (případně na to dáme nálepku poruchy), ale co mu jde. K tomu patří také respekt k tomu, že dítě něco nebaví nebo mu nejde, snažíme se nestavět na povinnosti a umožnit dítěti ovlivnit směr svého vzdělávání (např. nebaví mne slabičkář, ale baví mne dinosauři, učím se číst čtením o dinosaurech; bojuji s psacím písmem, píšu tiskací nebo na PC apod.). Druhou základní podmínkou vzdělávání v naší škole je "Podnětné prostředí" – nabídka kvalitního vybavení a kvalitních učitelů, kteří neučí proto, že musí nebo chtějí naučit to, co si myslí, že ví lépe, ale dokáží nabídnout zajímavé činnosti, u kterých se nejvíce cení to, že dítě něco SAMO objeví či vymyslí. Chuť něco nového objevit mají skoro všechny děti přirozeně, tak se spíš snažíme ji nepotlačit a najít cestu, jak by se mohla projevit, když jim zrovna nejde to, co se má naučit podle obecných očekávání.

Co může Hlásek obecně nabídnout dítěti se speciálními potřebami?

Asi nemáme speciální nabídku. Možná právě to, že žádné dítě pro nás nemá o nic speciálnější potřeby než jiné. Individuální vzdělávací plán má u nás každé dítě. Pravidelně sledujeme a obnovujeme cíle pro další období. Když je potřeba, tak konzultujeme

s odborníky, abychom měli jistotu, že kromě spokojenosti dítěte využíváme dostatečně také potenciál toho, co se může dítě naučit.

V čem vidíš největší „kámen úrazu“ právě při integraci těchto dětí (pokud nějaký kámen úrazu je)?

Nejtěžší je právě vybrat ty pedagogy, kteří budou dítě opravdu přijímat a hledat stále nové cesty, jak mu zprostředkovat radost z učení.

Proč si ty osobně myslíš, že je důležité začlenění dětí se speciálními potřebami do hlavního vzdělávacího proudu?

Já vlastně ani po dlouhých studiích a praxi nevím, co jsou speciální potřeby. Původně jsem vzděláním směřovala někam do poradny, ale byla jsem příliš nervózní z toho, že bych měla stanovit, kdo má a nemá speciální potřeby, kdo má nárok na úlevu, asistenta apod., když to dítě a rodinu vlastně prakticky neznám. Tak jsem se dostala k učení, kde mám pocit, že je jasná zakázka nehledě na nadání nebo znevýhodnění – najít něco, co dítěti v životě půjde, a vybavit ho potřebnými dovednostmi. Navíc si myslím, že kolektiv dětí, kde každý má své potřeby – jsou tam děti různého věku, nadání a schopností, je mnohem přirozenější pro další životní situace (pracovní nebo osobní). Skupině, která je rozlišená na lepší a horší (např. dělení jazyků v běžné třídě), třídě pro nadané, třídě pro dys- apod. můžu sice lépe přizpůsobit náročnost učiva, ale v reálném životě v takové umělé skupině dítě už fungovat nikdy nebude.

Děkuji ti mockrát za rozhovor.

O Hlásku najdete ještě více na www.klubhlasek.cz

Martina Vaňkátová, poradkyně rané péče

Mateřská škola v Úšovicích

Možnost integrovat dítě s kombinovaným postižením do běžné MŠ či do speciální třídy při běžné MŠ je pro řadu rodičů velký problém. Jednou z mateřských škol, které skupinovou integraci v Karlovarském kraji umožňují, je právě mateřská škola v Úšovicích, v Mariánských Lázních.

V provozu mateřské školy je 6 tříd s celkovou kapacitou 150 dětí, z toho dvě třídy jsou speciální. Je to třída pro děti s vadami řeči (od 4 do 7 let) a třída pro děti s handicapem (od 3 do 7 let). Do speciální třídy pro děti s vadou řeči jsou zařazovány děti na základě doporučení školského poradenského zařízení. Maximální počet dětí je 18, péči společně zajišťují dvě učitelky, jedna z nich je logopedickou asistentkou.

Speciální třída je určena dětem s různými typy postižení. Děti jsou přijímány

na základě doporučení Speciálně pedagogického centra (SPC) nebo jiného školského poradenského zařízení. Minimální počet dětí v této třídě je 6 a maximální 12. Péči společně zajišťují učitelka – speciální pedagog a asistenti pedagoga.

Učitelé a asistenti v běžných odděleních v rámci péče o individuálně integrované děti spolupracují s pracovníky SPC.

*Jitka Kravcová,
poradkyně rané péče*

Spolupráce rané péče se základní školou speciální

Z pohledu poradkyně rané péče

Naše spolupráce s paní učitelkou ze základní školy speciální začala tím, že nás sama aktivně oslovila a požádala o pomoc a spolupráci. Od nového školního roku nastupovala jako učitelka nového přípravného ročníku základní školy speciální, který měl být zaměřen především na děti s autismem a kombinovaným postižením. Paní učitelka zatím s těmito dětmi neměla ještě tolik zkušeností, tak aktivně vyhledávala odborná školení i další odborníky, kteří by jí mohli pomoci a poradit, jak nejlépe s těmito dětmi pracovat. Oslovila i naše pracoviště a domluvila si u nás už během prázdnin tři konzultace, na kterých jsme ji seznámili s metodami, didaktickými pomůckami a odbornou literaturou, kterou při práci s dětmi v našich klientských rodinách používáme. Paní učitelka měla hlavně zájem o pracovní listy, které jsme si sami vy-

ráběli na výuku barev a tvarů, počítání, poznávání obrázků, krabicové úkoly – důležitá pomůcka pro děti s autismem. Paní učitelku jsme seznámili i se strukturou dne, pomocí jakých obrázků ji s rodiči vytváříme. V neposlední řadě jsme představili paní učitelce i aplikace na iPadu, které děti kladně přijímají, a které jim pomáhají překonat komunikační a sociální bariéru.

Paní učitelka byla ráda za nápady a inspiraci, kterou může použít při výrobě vlastních didaktických pomůcek a úkolů.

Během školního roku naše spolupráce pokračovala. Paní učitelka měla ve své třídě i děti, které máme už několik let v péči, a proto využila naši nabídku společné konzultace s rodinou u ní ve třídě a předání našich rad a doporučení, jak nejlépe s těmito dětmi pracovat. Tyto konzultace se průběžně usku-

tečňovaly během celého školního roku. Většinou, když paní učitelka s dítětem musela řešit nějaký závažnější problém při výuce, požádala o konzultaci poradkyni rané péče.

Spolupráce s paní učitelkou si velice vážím a velmi na ní oceňuji její aktivní přístup ve vyhledávání informací od dalších odborníků ve snaze co nejlépe s dětmi pracovat.

Jana Doležalová, poradkyně rané péče

Z pohledu paní učitelky přípravného ročníku základní školy speciální

Spolupráce s ranou péčí v Liberci byla pro mou práci učitelky přípravného stupně ZŠ speciální velkým přínosem. S paní Doležalovou a paní Sedlmayerovou, které pracují v rané péči

v Liberci, jsem se seznámila v loňském roce. Velmi mi pomohly v mých začátcích v práci s dětmi s kombinovanými vadami a autismem. Předaly mi své zkušenosti a vědomosti pro práci s těmito dětmi.

Děti, které má paní Doležalová ve své péči, zná velmi dobře. Setkávají se s ní pravidelně každý měsíc, protože rodičům předává didaktické materiály a pomůcky.

Moje spolupráce s paní Doležalovou vydržela po celý rok a věřím ve spolupráci i v dalších letech. Jsem spoluprací s paní Doležalovou velmi spokojená a doporučila bych ji i dalším pedagogům.

J. Kinská, učitelka přípravného ročníku ZŠ speciální

Speciálně pedagogické centrum Odborné školy, Základní školy a Mateřské školy Zbůch

Jedním z hlavních úkolů našeho SPC je podílet se na školní integraci klientů s různými druhy postižení. V loňském školním roce jsme evidovali řadu integrovaných dětí a žáků v běžných školkách a školách. V naprosté většině případů je integrace úspěšná a pro dítě přínosná, ale je třeba si uvědomit, že jde o proces poměrně náročný, při kterém musí být splněno mnoho podmínek – od technických možností školy přes snahu a ochotu všech účastníků integračního procesu až po finanční zajištění.

Právě finance se v poslední době stávají velkou překážkou; třídy běžných školských zařízení jsou přeplněné (především MŠ a 1. stupeň ZŠ) a, upřímně řečeno, možnosti poskytování individuálního přístupu jsou poněkud jiné ve třídě se 17 nebo 30 dětmi. Stejně tak se nedostává prostředků na zřizování funkce asistenta

pedagoga, což je člověk, který (jak vyplývá z názvu) je pravou rukou kantora a nezbytným pomocníkem dítěte se zdravotním postižením. Rodiče však pro svého potomka raději volí málo početné třídy speciálních škol, kde je více času pro individuální práci s konkrétním žákem.

Záleží samozřejmě i na samotném charakteru postižení dítěte. Pro učitelky je jistě snazší a méně psychicky náročné starat se o dítě se sice těžším postižením, ale klidnou povahou, než o hyperaktivního raubíře (či raubírku) s poruchou pozornosti, který chvilku neposedí a během okamžiku udělá ze třídy kůlničku na dříví.

Nezanedbatelným faktorem úspěšné integrace jsou vrstevníci a spolužáci konkrétního dítěte. Asi nejmenší problém s přijetím „odlišného“ kamaráda mají děti v MŠ. Tento fakt jim lze i vhodně vysvětlit a děti už obvykle dál neřeší co, proč a jak, ale prostě přijmou skutečnost takovou, jaká je. Velký problém v kolektivu nebývá ani na 1. stupni ZŠ, ale čím jsou žáci starší, tím více si uvědomují odlišnosti mezi sebou. Často se stává, že žák s postižením ztrácí na 2. stupni kamarády, jednak z výše zmíněného důvodu uvědomování si rozdílů, jednak z důvodu odlišnosti zájmů. Jedinec s tělesným postižením je svým fyzickým handicapem samozřejmě limitován a nemůže se v plné míře účastnit s vrstevníky sportovních kroužků nebo

s nimi trávit volný čas v partě. Kvůli odlišným prožitkům i zkušenostem také dítě s různým druhem postižení hledá spřízněnou duši, která by s ním sdílela stejné zážitky.

Příkladem úspěšné integrace je např. zařazení těžce tělesně postiženého chlapce se svalovou dystrofií. Tento chlapec je klientem našeho SPC již od předškolního věku, kdy byla diagnostikována tato porucha. Zpočátku nebyla nutná tak výrazná podpora, ale protože se jedná o progresivní postižení, byla třeba nastavit opatření, která by dítěti umožnila plnohodnotné zapojení do kolektivu třídy. Zatímco MŠ zvládl chlapec bez asistence, na ZŠ už bylo zřízení funkce AP nutné. Podpora asistenta pedagoga byla zapotřebí především při přesunech chlapce, který se již začal pohybovat pouze pomocí vozíku. Postupně byla nutná přítomnost asistenta i v hodinách. Zvládání učiva pro

děti s tělesným postižením je obtížnější, neboť i přes jejich intaktní intelektové schopnosti je jejich pracovní tempo obvykle pomalejší, proto potřebují laskavý a trpělivý přístup. Tento konkrétní případ je úspěšný, chlapec ukončil ZŠ s vyznamenáním a v současnosti začal studovat na SŠ.

Je dobré si uvědomit, že i když se školní integrace povede a dítě s postižením úspěšně zvládne základní, případně střední (výjimečně i terciální) stupeň

vzdělání, to nejtěžší – a tím je integrace do běžného pracovního života – ho teprve čeká. Je velká škoda, že když po mnohaletém úsilí nejen svém, ale všech zúčastněných, absolvuje celý systém vzdělání, je výjimečné, když se mu podaří sehnat práci. Zde se určitě otevírá velký prostor pro zlepšování, aby snaha a vynaložené finance nepřišly nazmar. Vhodné pracovní uplatnění by nesporně přispělo i k vyššímu sebehodnocení lidí, kteří měli tu smůlu, že jejich star-

tovní čára byla jinde než u ostatních, a zároveň by se naplnily i často deklarované snahy po úplné inkluzi. Podle našeho názoru máme v tomto směru v budoucnosti před sebou ještě obrovský kus práce.

*PhDr. Petra Průchová,
Mgr. Jitka Shánělová,
Mgr. Karla Adámková,
pracovnice SPC*

Speciálně pedagogické centrum pro zrakově postižené Plzeň (SPC pro ZP)

Toto speciálně pedagogické centrum je poradenské zařízení, které je součástí Základní a Mateřské školy pro děti se zrakovým postižením a s vadami řeči v Plzni. Nabízí bezplatnou poradenskou pomoc dětem se zrakovým postižením ve věku od 3 do 19 let, jejich rodičům, pedagogům, vychovatelům a všem, kteří s takovým dítětem pracují, a to v Plzeňském a Karlovarském kraji. Společně s rodiči dětí hledají pracovníci SPC optimální způsoby dalšího rozvoje dítěte a žáka se speciálními vzdělávacími

potřebami. Provádějí speciálně pedagogickou, psychologickou a sociální diagnostiku, zaměřenou na zjištění příčin problémů ve výchově a vzdělávání, v psychickém a sociálním vývoji dětí se zrakovým postižením.

Děti a žáci s různými druhy a stupni zrakového postižení jsou na základě doporučení SPC se souhlasem rodičů zařazováni ke vzdělávání do Základní školy a Mateřské školy pro zrakově postižené a vady řeči, Lazaretní 25, Plzeň.

Další možností pro děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami je jejich integrace do běžného typu MŠ nebo ZŠ. Tato integrace probíhá na základě předem dohodnutých adekvátních možností a nutných podmínek pro integraci. Tyto podmínky zabezpečuje a připravuje SPC dlouhodobě před

vstupem dítěte nebo žáka do tohoto zařízení (MŠ, ZŠ apod.).

V posledních několika letech se daří některé z klientů SPC pro ZP Plzeň úspěšně integrovat v MŠ a ZŠ Plzeňského a Karlovarského kraje.

Kde všude, najdete v odkazu k časopisu na našem webu.

Žáci vzdělávání v integraci mohou v průběhu vzdělávání v běžném typu školy přestoupit do ZŠ a MŠ pro zrakově postižené a vady řeči. Tento přestup je posuzován vždy individuálně, základem je vždy naplnit aktuální vzdělávací potřeby dítěte nebo žáka.

Kontakt:

Tel.: 377 263 569, 377 262 178,

E-mail: spczrak@volny.cz,

Web: www.zrak-plzen.cz

Mgr. Soňa Mikešová, speciální pedagog SPC

Spolupráce Speciálně pedagogického centra pro děti s autismem a mentálním postižením v Turnově a Střediska pro ranou péči Liberec

Středisko pro ranou péči Liberec již několik let úzce spolupracuje se Speciálně pedagogickým centrem pro děti s autismem a mentálním postižením v Turnově. Formu této spolupráce a práci SPC na naše požádání představuje Alena Malinová,

speciální pedagog SPC a krajský koordinátor pro děti s poruchou autistického spektra.

Na začátku spolupráce mezi Speciálně pedagogickým centrem a Střediskem pro ranou péči v Liberci bylo překvapení. Pro mne byla tímto překvapením informace od pracovnice střediska Gosii Sedlmayerové: Středisko pro ranou péči v Liberci zvažuje přijímat do péče krom původní cílové skupiny – rodin dětí se zrakovým či kombinovaným postižením, kdy převažuje zraková vada – i děti s autismem či děti, u kterých je výrazné podezření na tuto poruchu. Bylo to ve školním roce 2006/7. V této době v našem centru bylo již několik desítek dětí s poruchou autistického spektra –

převážně v mladším školním věku, většina z těchto dětí trpěla tzv. nízkofunkčním autismem, navštěvovaly speciální základní školu pro žáky s mentálním postižením různého stupně. Povědomí o této poruše bylo poměrně malé a naším úkolem bylo vést i vystudované speciální pedagogy metodicky v práci s těmito dětmi.

V průběhu minulých sedmi let došlo k výrazné změně nejen v počtu našich klientů, ale hlavně v jejich složení: výrazně se snižuje věk dětí, které se k nám hlásí do péče – není výjimkou věk dítěte do 18 měsíců. SPC je však školským poradenským zařízením – tedy je zřizováno pro děti a žáky ve věku, kdy navštěvují některé ze školských zařízení. V těchto případech – při nízkém věku dítěte či v případě, že se

rodičům nepodařilo najít mateřskou školkou pro umístění dítěte či v případě nutnosti podpory rodiny ve smyslu provázení v práci s dítětem – jsme velmi rády za spolupráci s kolegyněmi z rané péče. S důvěrou můžeme rodinu, ať již s diagnostikovaným dítětem nebo s výrazným podezřením na autismus, předat do jejich péče a víme, že strategie práce s dítětem je shodná či velmi podobná našim doporučením a závěrům, plánům a možnostem. Částečně využíváme i shodnou metodiku screeningu poruchy autistického spektra. Diagnostika je však plně v kompetenci zdravotnictví – dětských psychiatrů a klinických psychologů. Naším úkolem je po dohodě se školou, školkou a rodiči nalézt odpovídající míru podpory pro rozvoj dítěte na základě psychologického (stanovení úrovně rozumové úrovně a míry odlišnosti v chování dítěte od vrstevníků) a speciálně-pedagogického (stanovení vývojové úrovně dítěte a doporučení vhodných způsobů práce s dítětem) vyšetření.

Naše SPC se věnuje kromě přímé podpory dětí s autismem ve školských zařízeních a v rodinách i prohlubování povědomí o této problematice na veřejnosti a vzdělávání pedagogů v jednotlivých školách. Pomohl i projekt ESF zpracovaný našim centrem na období 2010-2012 s názvem Děti a žáci s autismem. Při závěrečné konferenci i v následně vydaném sborníku mohli rodiče i učitelé získat přehled o možnostech integrace a vzdělávání autistických dětí v našem regionu.

V současné době je v Libereckém kraji zřízeno 10 speciálních tříd pro žáky s autismem, jedná se převážně o tzv. skupinovou integraci v rámci speciální školy pro žáky s jiným handicapem (mentální, sluchové). Individuálně integrované děti a žáci jsou jak v tzv. speciálních třídách mateřských škol (málo početné třídy naplněné do maximálního počtu 14 dětí s různým stupněm a druhem postižení), tak ve všech typech základních a středních škol. Pouze malé procento žáků je integro-

váno s podporou asistenta pedagoga. Hlavně v mateřských školách je využito služeb sociální asistence (nutný příspěvek rodičů z tzv. příspěvku na péči) pro zajištění individuální podpory rozvoje dítěte ve školce či škole.

V kapacitních možnostech našeho centra pravidelná intervence není možná. Několik desítek klientů s autismem na počátku naší spolupráce se změnilo na „pár“ stovek, k této klientele však přibíráme dle pokynů zřizovatele – Krajského úřadu Libereckého kraje – i děti s mentálním postižením v oblasti Semilská. Často se k nám do péče hlásí děti mimo Liberecký kraj, pro které naše SPC vzniklo. Z pohledu vyhlášek vymezujících naši činnost mají rodiče právo si zvolit školské poradenské zařízení, a z tohoto důvodu jsou výjimečně našimi klienty i děti z jiného regionu. Jako jeden z mála regionů úzce spolupracujeme se střediskem pro ranou péči a vzájemně si se souhlasem rodičů dítěte předáváme zprávy o dítěti s autismem a jeho

pokrocích v péči. Konzultujeme vhodnost školského zařízení a možnost integrace včetně míry podpory (nutnost speciálních pomůcek, asistence osobní či pedagogické, individuální vzdělávací či výchovný plán atp.). Velmi potřebné je i provázení rodiny při zjištění handicapu dítěte a následné možnosti podpory ze strany státní sociální podpory.

Příklad spolupráce:

Do SPC volá maminka s podezřením, její syn nemluví a nemá o komunikaci zájem. Neustále se věnuje svým „hračkám“ – to jsou tkaničky a provázky, dlouho vydrží i u bubnu pračky. Jinak spíše bez cíle pobíhá po bytě. Budou mu 3 roky. V běžné školce se byli podívat na zápise – zde však odmítli z důvodu naplněnosti tříd chlapce přijmout. Čekací doba na vstupní vyšetření do SPC Turnov je velmi dlouhá, je tedy nutné situaci konzultovat s ošetřujícím pediatrem, navštívit klinického psychologa či dětského psychiatra, foniatra, případně neurologa. V tomto okamžiku doporučujeme Středisko pro ranou péči v Liberci, zde proběhne konzultace se zaměřením na screening projevů autismu v chování dítěte a doporučením, jak s dítětem pracovat ve školském zařízení či doma, zda se jedná o dítě se speciálními vzdělávacími potřebami (ve smyslu školského zákona a vyhlášek MŠMT) s nárokem na podporu ve vzdělávání.

Pracovnice SPC mají možnost vidět dítě v přirozeném prostředí – školy, školky či domova. Pokud se při tomto screeninovém vyšetření objeví projevy autistického chování, dítě si pozvou na

diferenciálně diagnostické komplexní (psychologické a speciálně pedagogické) vyšetření, jehož výstupem je podrobná zpráva s konkretizací doporučení pro školu (školku). Následně vystaví tzv. odborný posudek k integraci a nejméně 1x ročně navštíví školu, kam je dítě přijato. Veškerá doporučení jsou specifikována i pro rodinu, případně další odborníky, kteří budou s dítětem pracovat.

V době před nástupem do odpovídajícího stupně vzdělávání do ZŠ (může být různého typu) je dítě klientem jak střediska, tak speciálně pedagogického centra.

Od 7 let však zůstává pouze klientem SPC, které je může dle přání rodičů provázet po celou dobu docházky do některého ze školských zařízení (základní vzdělávání, střední stupeň vzdělávání, v případě dětí s Aspergerovým syndromem či vysocefunkčním dětským autismem i doporučení podmínek pro vysokoškolské vzdělávání).

Podrobný výčet služeb SPC naleznete v odkazu k časopisu na našem webu.

Další informace na stránkách
www.autismus-liberec.cz

*Mgr. Alena Malinová,
krajská koordinátorka pro děti s PAS*

A tak, jak se už o tom Mgr. Malinová zmínila, vzhledem k naší rozšířené cílové skupině – začala spolupráce i se Speciálně pedagogickým centrem pro děti s autismem.

Na začátku jsme toto SPC kontaktovaly až v momentě, kdy raná péče službu ukončovala. Takzvaně jsme rodinu „předávaly“ návazné službě, která po nás nadále bude rodinu podporovat – a hlavně pomáhat se školní docházkou apod. Několikrát proběhly společné konzultace v rodině, kterých se zúčastnili rodiče, jejich poradkyně rané péče a pracovnice SPC. Na těchto konzultacích jsme osobně seznamovaly rodinu s tím, co všechno pro ně může SPC udělat. A pracovnice SPC jsme seznamovaly s možnostmi dítěte i rodiny právě proto, aby bylo možné vybrat nejlepší školu (MŠ).

Vzhledem ke změnám a rozšíření povědomí o autismu se změnila i naše

spolupráce. Troufnu si říci, že se zdomáklila, přestože vždy může být ještě lépe. Velmi si vážíme důvěry kolegyně z centra, které doporučují naše středisko hlavně rodičům malých dětí, u kterých ještě z časových důvodů (dlouhé čekací lhůty) apod. neproběhla diagnostika. Protože my už v tom momentě můžeme s rodinou začít pracovat. To má ohromný význam pro další (kladný) vývoj dítěte. A jak píše paní Malinová, SPC tuto pravidelnou intervenci z kapacitních důvodů nemůže poskytovat.

My zase naopak s důvěrou doporučujeme rodinám služby SPC Turnov. Jak diferenciální diagnostiku (my provádíme jen screening, který se nerovná vyšetření), tak i psychologická a speciálně pedagogická vyšetření a následně podporu a pomoc rodině s umístěním dítěte ve školském zařízení. Jedině díky velkému úsilí kolegyně ze SPC Turnov vzniklo na Liberecku několik speciálních tříd pro žáky s autismem. Za to jim patří velký dík.

Stává se také, že nám kolegyně z SPC pomáhají najít vhodné předškolní zařízení pro mladší dítě. A následně metodicky vedou učitele MŠ či ZŠ. My (raná péče) můžeme provázet rodinu a pracovat s dítětem v domácím prostředí. Vycházíme přitom z doporučení ve zprávě ze speciálně-pedagogického vyšetření (kde je zaznamenána vývojová úroveň dítěte), pokud již proběhlo.

Velmi si ceníme vstřícnosti a ochoty kolegyně z SPC Turnov, jsme velmi rádi, že takové centrum je zrovna na Liberecku.

Konkrétní příklady spolupráce najdete na našem webu v odkazu k časopisu.

*Malgorzata Sedlmayerová,
poradkyně rané péče*

Příspěvek do diskuse o integraci

Zdeněk Rybák – od narození nevidomý, do sedmé třídy žák speciální školy pro nevidomé, kde byl od pěti let i na internátě. Poté integrace na česko – rakouském gymnáziu v Praze, nyní studium jazyků ve Vídni. Zapojoval se do diskuse o kladech a záporech integrace, která probíhala v rámci zvukového časopisu pro nevidomé Naše šance v průběhu roku 2013.

„Musím říct, že moje zkušenost byla asi v mnoha směrech nestandardní – i když ona asi každá zkušenost je unikátní; ale já jsem měl v první řadě obrovské štěstí na spolužáky, na školu, na profesory.

Myslím, že je třeba rozlišovat mezi integrací coby obecným procesem začleňování nevidomých do většinové společnosti a integrací jakožto integrovaným vzděláváním, kdy nevidomý navštěvuje běžnou školu. I když to souvisí, myslím, že to není to samé. O integraci v tom prvním smyslu by se měl pokoušet každý nevidomý v rámci svých možností, jak to jde – ať to je to, že si jde popovídat s kamarády do hospůdky nebo do kavárny nebo ať je to třeba přes sport – že třeba chodíme s někým běhat, plavat – nebo přes hudbu – prostě nelze žít nějak mimo lidskou společnost, která je převážně vidící. Osobně odsuzuji tvorbu komunit, kde se nevidomí drží jen sami mezi sebou – myslím, že nevidomí by se měli zajímat o to, jakými tématy žije většinová společnost a jak funguje. Na některých takových svých nevidomých kamarádech, kteří třeba nemají tu odvahu a štěstí se víc zapojit do většinové společnosti, pozoruji, že absolutně netuší, jak to ve společnosti chodí. Tak třeba mají dojem, že většina věcí je zadarmo, že to, že pro ně někdo něco udělá, je samozřejmost. Já u nich postrádám nějaký takový pocit vděčnosti, schopnost poděkovat a třeba i sám nějakou pomoc poskytnout... Ale takhle přece obecně společnost nefunguje! Takže tahle obecná integrace do společnosti by měla být zcela bez diskuse věcí každého nevidomého – i když k ní každý nemá stejné množství příležitostí, neměl by se jí vyhýbat.

Co se týče integrovaného vzdělávání ve škole, sám jsem prošel integrovaným šestiletým gymnáziem a jsem všema deseti pro – ale jedním dechem dodávám, že to má spoustu „ale“. Hned na začátku bych „řal“ do živého – myslím si, že integrace v tomto smyslu rozhodně není pro každého. Každý by měl mít právo to zkusit, to bezpochyby, ale jako se dá říci, že víceleté gymnázium není pro každého, že vysoká škola není pro každého, tak si myslím, že tahle integrace taky není pro každého – a že je to tak naprosto v pořádku. Jenomže na gymnázium nebo vysokou školu jsou přijímačky, kterými člověk musí projít, aby se dostal; zatímco do integrovaného vzdělávání na základce žádné přijímačky neexistují, nejsou žádná kritéria, kdo ano a kdo ne. Takže tam jdou nevidomé děti jenom na základě nějakého přání, možná lze říct i ambic rodičů, aniž by měly možnost to samy posoudit. A to si myslím, že je velký problém – že se takové děti pak často trápí, mohou být v dost velké izolaci – zvláště na prvním stupni, kdy i ostatní děti mají ještě dost problémů samy se sebou, natož aby přijaly, že tam s nimi bude někdo hodně odlišný. Takže nakonec z toho může vzniknout situace, kdy rodiče jsou uhonění, učitelé jsou uhonění a dítě je v permanentním stresu.

Tak ještě jednou – integrace vážně není pro každého, ale je velmi těžké, na rozdíl od jasně daných přijímaček, stanovit pro ni nějaká kritéria. Možná by stálo zato se nad nimi alespoň zamyslet...

Já jsem tedy zvolil ten model, že jsem byl sedm let na škole pro nevidomé na Hradčanech, pak šest let na gymnáziu až do maturity.

Říkáš – zvolil jsem... ale byla to opravdu tvoje volba? Ptal se tě někdo, jestli chceš dojet do Prahy?

Na začátku se mne opravdu nikdo neptal, to byla danost. Rodiče o ničem jiném neuvažovali, byli se na škole v Praze podívat a počítali s ní. Začali mne tam vozit do mateřské školy asi v 6 letech, měl jsem totiž odklad. Zpočátku mne tam mamka dovezla v úterý ráno a odvážela už ve čtvrtek. To jsem byl malý a zpočátku to byla docela krize, asi do 1. třídy, smutnil jsem. Ale pak se to zlepšovalo.

Takže podle mého – a říkám podle mého, samozřejmě jsem prošel integrací jen jednou, neměl jsem možnost si vyzkoušet různé varianty a můžu posuzovat jen svoji zkušenost ... mně osobně přijde tenhle model ideální. Jednak aby si člověk vyzkoušel jak to speciální, tak běžné školství, jednak aby se naučil takové ty (nemám ten výraz rád, ale...) „slepecké dovednosti“, které nezbytně potřebuje k samostatnému fungování. Já jsem si k tomuhle tématu prolistoval knížku Kláry Kochové a Markéty Vachulové, kde je popsán model, kdy za dítětem dochází pracovník speciálně pedagogického centra a tohle všechno – prostorovou orientaci, Braillovo písmo – ho učí. Je to samozřejmě řešení. Já osobně si ale myslím, že člověk by do integrace měl přijít a všechno tohle už umět. Měl by umět se sám pohybovat a dobře se orientovat, najít svoje místo ve třídě, tu techniku, kterou potřebuje, by měl na sto procent umět obsluhovat sám. Varianta, kdy se to učí až za pochodu, ho podle mého hodně vzdaluje od spolužáků.

Kdybych tedy měl říct nějaké kritérium, které je důležité – a je to můj osobní názor –, tak by to nevidomé dítě mělo co nejméně vyčnívat. A to třeba není situace, kdy už všechny děti chodí do školy samy, jenom jeho stále vodí maminka.

Maminka – prosím, o tom by se dalo určitě diskutovat – ale není třeba doprovod asistentem minimálně na prvním stupni podle tebe reálný a přijatelný?

Jasně. Pokud ostatní děti taky ještě někdo doprovází, tak to určitě jde. Ale když už ostatní chodí sami, možná by šla forma hry – že by asistent dovedl dítě za roh od školy a koukal zdálky, jak dojde už samo – nějaký nácvik...

A to gymnázium sis vybral sám?

Od druhé třídy na Hradčanech jsem se učil soukromě německy, protože můj děda, který měl maminku Němku, chtěl, abych se naučil dobře německy. V té době mi jeden dospělý kamarád, kterého jsem poznal na hradčanské škole, nabídl, že bych mohl jet na tábor pro nevidomé, kde jsou Němci. A když jsem byl v sedmé třídě, přišel s tím, že bych mohl zkusit integraci a ještě to skloubit s němčinou na šestiletém česko-německém gymnáziu; tam se k tomu ale vedení školy postavilo odmítavě. Pak jsme našli na internetu rakouské gymnázium. A protože já jsem odjakživa fanda do všeho rakouského, od historie po přírodu, zkusil jsem to tedy tam. Prvního pohovoru jsme se zúčastnili tři – tedy já, Martin a mamča. Asi jsme ředitele přesvědčili, že to není nereálné. Nakonec se nám podařilo přesvědčit i učitele na pedagogické radě, že za pomoci techniky, ale hlavně pomocí oboustranného vstřícného a dobrého přístupu, by se to dalo zvládnout. A zvládlo...

Obecně je integrace věcí vzájemného přizpůsobování se, ale přizpůsobení se by mělo být z mnohem větší míry ze strany nevidomého vůči většinové společnosti než naopak. Myslím si, že to není dobré, když se škola postaví na hlavu, jen aby tam nevidomý mohl chodit – to pak není integrace, ale paskvil; samozřejmě my nevidomí se integrujeme do většinové společnosti... vždycky to tak v dobrých společnostech fungovalo, že menšina se podřídí většině. Samozřejmě ne vždycky to jde – pokud

škola vyjde nevidomému žákovi vstříc tím, že mu napíše na jeho skříňku cedulku v Braillově písmu, tak je to v pořádku, je samozřejmě skvělé, když se to tomu žákovi snaží v nějakých rozumných mezích ulehčit nebo zpříjemnit, ale aby tam teď bylo všechno jinak a celá třída se změnila jen proto, že tam chodí jeden nevidomý žák – to je přesně ten "exotismus", který by neměl vznikat.

Jak to funguje v Rakousku?

Ve Vídni je obrovská škola pro nevidomé, kde jsou kromě základní školy i navazující obory jako je košíkář, kartáčník, tuším ještě udrželi nějakým způsobem i povolání telefonisty a přidávají postupně i obory týkající se informačních technologií a ekonomiky. V Rakousku ale nemají žádné speciální gymnázium ani konzervatoř, jakými jsou u nás gymnázium v Praze – Butovicích nebo Deylova konzervatoř. To mi přijde škoda, protože třeba zrovna ta konzervatoř, kterou u nás máme, mi připadá jako skvělá věc – u nich nevidomí hudebníci, kteří by chtěli absolvovat běžnou konzervatoř, to mají hodně těžké až nemožné. Notopis nelze zdaleka tak snadno převést do Braillova písma jako běžný text.

Kdo v Rakousku tedy nechce na speciální základku do Vídně, jde rovnou do integrace – a ty speciální věci jako prostorovou orientaci s ním řeší někdo, kdo za ním dochází – také mají speciálně pedagogická centra. Je to určitě možnost – já jsem sice říkal, že člověk by měl jít do integrace až poté, co tohle všechno zvládnul, ale asi se to dá – jestli se s ním třeba dvakrát týdně potkává a dělá to, asi se to nějak za pochodu dá... Plus tam ještě mají takovou dobrou věc, že třeba jednou týdně v takových těch obtížných předmětech jako je třeba matematika, fyzika, chemie – kde třeba není jednoduchý zápis v Braillově písmu – dostane učitel takového předmětu navíc zapláceno za hodinu, kdy se sejde s nevidomým žákem, věnuje se jen jemu a látku týdne mu dovysvětlí. Myslím si, že je to dobrý model, že to vysvětluje přímo příslušný učitel; u nás, myslím, tuhle roli často zastává asistent, který nemusí vždycky přesně posoudit, co je skutečně potřeba a co není.

Když chce v Rakousku nevidomý studovat gymnázium, musí jít do integrace. Já jsem tady v Praze nastupoval na rakouské šestileté gymnázium v roce

1999. První dva roky, které vlastně byly jakoby osmá a devátá třída ZŠ, byly ještě více v režii českého školství. Moje zkušenosti s českým speciálně pedagogickým centrem byly katastrofální. Na začátku škola uspořádala pro všechny učitele jakousi konferenci, kam byla pozvána pracovnice SPC. Učitelé gymnázia jí začali klást otázky – jak budeme s nevidomým dělat konkrétní látku, jak mu vysvětlíme to a to... a ona na to byla naprosto nepřipravená. Na závěr se vyjádřila, že je to jejich problém, protože ona ho do jejich školy nepřijala. Takže moje spolupráce s SPC vypadala tak, že mi půjčili nějaké naprosto zastaralé učebnice, periodickou tabulku prvků a Pichtův psací stroj, jednou za rok jsem tam došel popovídat, jak se mi vede, a na konci jsem zas vše vrátil. Pevně doufám, že tohle se už mezitím zlepšilo – a i z okolí o tom vím, že to lepší je. Role SPC mi totiž přijde naprosto klíčová. Lidé, kteří tam pracují, musí integraci věřit – a já jsem neměl tehdy vůbec pocit, že pracovnice, která mne měla na starosti, by byla o správnosti mé cesty přesvědčená.

Říkal jsem, že pro mne bylo ideální začínat na speciální základní škole – já jsem chodil v Praze na Hradčany. Ale také si myslím, že kdyby to fungovalo jak mělo, speciální školy by měly žáky všemožně podporovat v tom, když se pro integraci rozhodnou.

Máš sourozence? Jaký s ním máš vztah?

Mám dva bratry, jeden je o dost mladší, o pět let, to tehdy bylo hodně. S tím druhým jsem vyrůstal, je o dva a půl roku starší, třeba v pubertě jsme se přetahovali o společný počítač. Teď je to dobrý.

Ovlivnil váš vztah tvůj pobyt na internátě?

Možná, že o víkendech se všechno víc točilo kolem mne, což brácha mohl hůř nést. Ale odcizení mezi námi určitě není; teď jsme dospělí, vídáme se tak jednou měsíčně.

Díky za rozhovor!

*Jana Vachulová,
poradkyně pro ranou péči a metodik pro
přechod do návazných zařízení*

Rozhovor s MUDr. Martou Sauerovou, dětskou neuroložkou

Velká část rodin využívajících služby Střediska pro ranou péči Plzeň o. p. s. se potýká u svých dětí s neurologickými obtížemi, které se velmi často týkají hydrocefalu a následného zavedení shuntu. Obrátili jsme se tedy na MUDr. Martu Sauerovou z dětské neurologické ambulance Cheb s prosbou, zda by nám poskytla rozhovor na toto téma, a zodpověděla tak řadu otázek, na které není v ordinaci čas.

Co je to hydrocefalus?

Hydrocefalus je onemocnění, při kterém dochází k nahromadění mozkomíšního moku v nitrolebním prostoru, respektive v mozkových komorách. Mozkové komory se rozšiřují a utlačují okolní mozkovou tkáň, a dochází tak ke zvýšení nitrolebního tlaku. Příčinou může být uzávěr mokových cest (zejména v místech, kde je komorový systém tvořen tenkými kanálky), nejčastěji jizvou, nádorem nebo zánětem.

Jak často se u dětí objevuje? Stoupá počet dětí s tímto onemocněním?

Některé statistiky, např. v USA z roku 2003, udávají 1–2 děti na 1000 nově narozených dětí, další udávají celkový výskyt včetně dospělých osob, takže úplně přesná data nejsem schopna podat.

V naší republice se incidence novorozeneckého hydrocefalu spíše snižuje pro klesající výskyt mozkomíšních abnormit spojených s hydrocefalem a z důvodu zlepšení prenatální a postnatální preventivní péče. Zvýšená péče o předčasně narozené novorozence snižuje výskyt případů s těžkým krvácením do komor a posthemoragickým hydrocefalem. Výskyt hydrocefalu u dospělých zůstává přibližně stejný.

Co jej způsobuje?

Příčiny hydrocefalu jsou různé. Hydrocefalus může způsobit vrozená vada mozku, např. stenóza aqueduk-

tu (zúžení) nebo vývojová porucha (např. ve spojení s defekty neurální trubice, včetně rozštěpů páteře a mozku). K dalším možným příčinám patří komplikace předčasného porodu jako např. intraventrikulární krvácení a další onemocnění, jako je zánět mozkových blan, nádory, traumatické poranění hlavy nebo subarachnoidální krvácení.

Jaké jsou jeho projevy?

Ty jsou různé v různých věkových obdobích. U dětí do jednoho roku je to často rychlý nárůst obvodu hlavy, špatné přijímání potravy, zvracení, snížená aktivita, u starších dětí bolesti hlavy se zvracením, poruchy vidění, apatie.

V čem spočívá jeho léčba?

Hydrocefalus se nejčastěji léčí chirurgicky a spočívá ve zprůchodnění odvodu mozkomíšního moku, buď zevní drenáží nebo zavedením shuntu. Jsou různé způsoby, různé shuntů. Ale to už by byla spíše otázka pro neurochirurga.

Od jakého věku je možno operaci provést?

Operace se dá provést od narození, ale ne vždy je to možné, obzvláště u nedonošených dětí, kde je potřeba sledovat hodnotu bílkoviny v mozkomíšním moku.

Jak často je po operaci nutná kontrola u neurologa?

Po operaci je sledování spíše komplexní, často se jedná o kontroly u více specialistů. U nedonošených dětí je to sledování pediatrie, neurochirurgie a neurologie. Zveme si děti po operaci a dále dle potřeby, většinou bývají kontroly po 3 měsících a při potížích častěji.

Pokud je důvodné podezření, že shunt jako systém nefunguje správně, pak by měla být vyhledána lékařská pomoc.

Musí se shunt měnit a jak často?

Pokud shunt funguje, není potřeba jej měnit, pokud přestane fungovat, pak je potřeba jej vyměnit, je to různé. Někdo absolvuje častější výměnu, jiný pacient má zaveden jeden shunt celý život.

Jsou po operaci nějaká omezení? Např. při rehabilitaci?

Dítě se zavedeným shuntem, myslím tím V-P shuntem, prakticky omezení nemá, je potřeba šetrnější rehabilitace, ale i se zavedeným V-P shuntem se rehabilitovat dá.

Jaká je prognóza tohoto onemocnění?

Prognózu osob s diagnózou hydrocefalu je obtížné předpovědět, i když existuje určitá korelace mezi konkrétní příčinou hydrocefalu a výsledkem. Prognóza záleží na přítomnosti přidružených onemocnění, včasnosti diagnózy a úspěšnosti léčby. Postižení jedinci a jejich rodiny by si měli uvědomit, že hydrocefalus představuje riziko pro kognitivní i fyzický vývoj. Nicméně, mnoho dětí s touto diagnózou vede normální život pouze s několika omezeními. Včasná diagnostika a léčba je základem.

Může se hydrocefalus pojít i s jiným onemocněním či syndromem?

Ano, může, existují dokonce vzácné genetické syndromy, které jsou s výskytem hydrocefalu spojovány, např. Bickers-Adams syndrom, z dalších potom Arnold Chiariho malformace, Dandy Walker syndrom.

Mohou se rodiče obávat u svých dalších dětí vrozeného hydrocefalu?

Záleží na příčině hydrocefalu, je to vždy individuální. Pokud se jedná o dítě nedonošené s krvácením do komor, pak riziko pro další dítě není vázáno genetickým rizikem. Pokud se jedná o vrozenou vadu mozku spojenou s hydrocefalem, pak je trochu vyšší riziko i pro další dítě.

Velmi vám děkujeme za poskytnutí rozhovoru.

Jitka Kravcová, poradkyně rané péče

Rozhovor s Mgr. Hanou Červenákovou

Hanka Červenáková pracovala ve speciální základní škole Jaroslava Ježka, později jako terénní pracovnice v Tyfloservisu a ještě později v SPC Horáčkova (při mateřské a základní škole Aloise Klara), nyní je učitelkou ZŠ Horáčkova.

Co je nutné pro to, aby integrace dobře fungovala?

Je potřeba, aby dohromady dobře fungovalo dítě, rodina, instituce, kam bude dítě docházet, asistent. A pokud všechny tyto složky budou dobře fungovat, pak může fungovat integrace.

Když z toho něco vypadne, pak integrace přestane fungovat. Může se stát, že dítě nebude dostatečně zralé nebo mu nebude vyhovovat prostředí, ve kterém bude. Rodiče si musí uvědomit, že později hlavně ve škole budou mít více práce, než kdyby dítě chodilo do speciální školy. Ze strany školy (mateřské i základní) a učitele je důležité zajistit, aby dobře fungovala třída, a současně vytvořit podmínky pro dítě; a také aby dobře fungovala spolupráce mezi učitelem a asistentem pedagoga. Ta vytváří to, jaká atmosféra bude ve třídě a jak se tam bude dítě cítit. Hlavní je samozřejmě učitel, který ví, co bude chtít dělat a co k tomu bude potřebovat. Musí být na integraci připraven, k tomu potřebuje čas, musí tedy o plánech na integraci vědět v dostatečném předstihu. Zároveň je asistent velmi důležitý pro dítě, musí však učitele respektovat. Jejich role by se nikdy neměly obrátit.

Asistent by měl být vůči dítěti citlivý, měl by vnímat, jak na tom dítě v určitý moment je, zda není příliš unavené, jestli na ně nepůsobí nějaké vnější vlivy, nemoc apod., zkrátka měl by ho dobře znát. Jsou ale hranice, co dítě musí zvládnout, to by učitel i asistent měli vědět. Není třeba, aby dítě vypočítalo 20 příkladů jako ostatní. Je třeba zohlednit časový faktor a dítěti dopřát na práci mnohem víc času. Jsou tedy dvě varianty: buďto dítěti dopřát více času nebo mu zadat méně úkolů (modifikovat učivo).

Jak to vypadá s financováním asistentů?

Je to bohužel velký problém v celé republice. Nyní se na ministerstvu školství vytváří nová vyhláška, která bude určovat příliv peněz podle konkrétního typu postižení. V současnosti to bývá v jednotlivých krajích rozdílné. Co je ale stejné: platí, že pokud jako pracovníci SPC (speciálně pedagogické centrum) napíšeme, že dítě potřebuje asistenta pedagoga po celou dobu školního vzdělávání, tak krajský úřad toto schválí, ale současně stanoví, že dají peníze na 50 % a zbytek si má sehnat škola, potažmo rodič. V Praze je to často tak, že magistrát přidělí až 70 %, má-li dítě těžkou zrakovou vadu (nevidomost). Pak se to často řeší tak, že rodiče kontaktují nadace (většinou Leontinka nebo Světluška), aby přispěly na plat asistenta.

V praxi se setkáváme i s tím, že na asistenta pedagoga dostane mateřská škola finance pouze na 2 hodiny denně a zbytek je na zajištění rodinou.

Asistent pedagoga je ale vždy zaměstnanec školky. Pokud je hrazen rodiči, pak je to osobní asistent.

Je ale možné, že asistenta opravdu rodiče zaplatí z peněz nadace; pak je třeba smlouvy, kterou rodiče podepíší s asistentem pedagoga. Pokud je třeba, škola potvrdí práci asistenta pedagoga pro nadaci. Nebo se peníze posílají přímo škole a ta je pak asistentovi vyplácí.

Tato problematika není úplně dořešena, v praxi i tato varianta funguje, i když by se role asistenta pedagoga a osobního asistenta neměly míchat. Asistent tam funguje jako asistent pedagoga. Řeší se to sice zvláště, je to otázka financí, ale role by měla být jasná.

Je to také otázka časové dotace, tedy kolik času asistent s dítětem tráví v přímé práci. V porovnání: u nevidomého

dítěte v druhé třídě a u nevidomého dítěte v deváté – přímá práce s dítětem u devátáka je mnohem větší. Úřad nebere v potaz nepřímou práci. Druhák potřebuje braillovské učebnice, které často nejsou stejné jako učebnice spolužáků, takže asistent pedagoga tráví mnohem více času přepisováním potřebných cvičení. Dítě v deváté třídě nejčastěji používá elektronické učebnice a je schopné s nimi pracovat samostatně. Takže asistent druháka je velmi nedocenen.

Často se škola dozví až v říjnu, někdy i později, kolik peněz na asistenta vůbec dostane. Někdy je škola akční a snaží se peníze získat také jinde. Rodiče to však nemohou nechávat jen na škole. Často i nadace vycházejí více vstříc přímo rodičům než institucím.

Jak je to se speciálními pomůckami? Kde si je děti nechávají?

To je na domluvě, kdy a jak je děti používají, co si nosí domů – třeba iPady. Nebo je mají zamčené ve skřínce. Je to věc školy, jak to zařídí.

Co je důležité pro přijetí dítěte do třídy?

V každém případě je důležité seznámit děti ve třídě (ať už jde o školku, či školu) s tím, že mají spolužáka s tím a s tím problémem a jak se to zhruba projevuje. Také hodně záleží na tom, jaké to dítě, které do integrace jde, je. Jsou děti pohodové a pak jsou děti, které to samy se sebou nemají úplně jednoduché, a těm se začleňuje hůře. Děti obecně jsou nastavené k toleranci, ale samozřejmě do určité míry. Pokud se dítě v integraci neadekvátně prosazuje a potřebuje na sebe strhávat pozornost, může se to časem projevit nepřijímáním těmi ostatními. Velkou roli v tomto ale může sehrát paní učitelka a asistentka, které začlenění mohou podpořit, budou podporovat jeho možnosti a schopnosti a zároveň ho neprosazovat. Jde o to, aby děti nebyly vedle sebe, ale spolu. Asistent pedagoga může sehrát důležitou roli pro to, aby se mezi sebou děti mohly poznávat a začleňovat. Je důležité vystihnout moment, kdy je důležité dítě s handicapem začleňovat a kdy mu věnovat individuální péči.

Integrace je určitě snazší ve školce a na prvním stupni než později. Čím jsou děti starší, chtějí se cítit volněji a nechtějí převzít starost o integrované dítě. Zkrátka mají odlišné zájmy.

Asistent a pedagog musí být dobře sehraená dvojice.

Určitě, samozřejmě jsou také důležité rodiče. Důležité je, aby mezi všemi zmíněnými probíhala komunikace. Vzájemné dotazy jsou vítány.

Jakou roli v tomto procesu sehrává SPC?

SPC, vzhledem ke kapacitě poradenského pracovníka, může navštívit dítě ve škole 1–2x za rok. Samozřejmě ale, pokud je třeba, je možné společně komunikovat po telefonu a mailu. Pokud je nutné řešit něco na místě, tak tam pracovník prostě zajede.

Jak je to s péčí u dětí s více vadami?

SPC při MŠ a ZŠ Aloise Klara jezdí za dětmi se zrakovým postižením. Pokud je u dětí i další postižení, je třeba spolupracovat s dalším SPC dle druhu postižení, aby nebyly opomenuty některé důležité momenty. Pokud je jiné postižení dominantní, stává se to SPC primárním („domovským“).

Zvláštní kapitolou jsou děti se vzácným onemocněním nebo nespecifiko-

vanou diagnózou. U nich nemusí být dominantní nic a je třeba, aby je nějaké SPC vzalo pod křídla.

Co ještě nabízí SPC při MŠ a ZŠ Aloise Klara?

Jsou to pobyty. V tom je toto SPC výjimečné. Vychází z toho, že přes rok děti navštěvují školy – každé samo – a že pro ně i pro jejich rodiče může být obohacující potkat se. Program je volnější než třeba na pobytech s ranou péčí. Řízený program je směřován na dopoledne, ale důraz je kladen na volný čas, který mohou všichni využít dle svého na to, aby se mohli běžně potkat a strávit čas společně, popovídat si, o čem je jim samotným libo. Je velmi důležité, aby si mohli všichni odpočinout.

Jak vnímáš integraci a speciální školství?

Integrace není vhodná za každou cenu. Je třeba pečlivě zvážit, co vše obnáší. Pokud rodiče nejsou připraveni také pracovat, tak je to špatná výchozí pozice. Také by bylo fajn, aby hranice mezi integrací a speciálním školstvím

byla propustná a aby dítě mohlo přejít do speciální školy a okolí to nebralo jako selhání. Centrem pozornosti musí být dítě a kolem toho se točí péče SPC, je tu pro jeho zájmy a potřeby, vše ostatní (rodič a škola) je až druhořadé.

Z hlediska prostorovky a sebeobsluhy jsou na tom děti ze speciálních škol lépe. Z hlediska možností získávat poznatky o světě jsou na tom lépe děti z běžných škol. Kamarádství je u starších dětí obtížně udržovatelné, protože odpoledne se všichni rozběhnou po svém. Setkávají se ale s běžným fungováním společnosti, tak jsou v ideálním případě dobře připraveni na budoucnost, pokud nárazy dobře zvládnou. Ale to to neznamená, že by to děti ze speciálek neměly zvládnout, mají ale jinou výchozí pozici.

Díky za rozhovor!

*ptala se Alice Pexiederová,
poradkyně rané péče*

Viktor ve školce

Přinášíme povídání o tom, jak se daří Viktorovi ve školce Milíčův dům z pohledu maminky i paní asistentky, a jak to vše vůbec probíhalo.

Co rozhodlo o výběru školky?

Mateřská škola Milíčův dům je na Praze 3 jedinou školkou s třídami pro děti se specifickými potřebami. Sympatické mi také bylo, že Milíčův dům je školka malá se čtyřmi třídami. Přála jsem si také nemuset jezdit přes celou Prahu a mít možnost potkávat děti ze školky třeba na hřišti...

Jaká byla vaše očekávání, čeho jste se bála/li?

Přála jsem si, aby se Viktor dostal do kolektivu dětí, a zároveň jsem se samozřejmě obávala, jak to zvládne. Obávala jsem se o to více, když jsem se na třídní schůzce dozvěděla, že Viktora paní ředitelka zařadila do klasické třídy s asistencí místo do mikrotřídy. Splnila mi tak sice moje tajné přání (v tuto mož-

nost jsem už ani nedoufala), ale zároveň mi bylo jasné, že to bude pro Viktora náročnější.

Co potvrdilo správnost vaší volby?

Nejlepším vysvědčením pro moji volbu je fakt, že Viktor se do školky těší. Neuronil za celý rok ani slzu a školka je u nás vlastně za odměnu.

Jaká atmosféra ve školce panuje?

Líbí se mi rodinná a přátelská atmosféra školky, kde se prakticky všichni znají.

Co Viktora ve školce nejvíce baví?

Viktor se ochotně účastní všech aktivit ve školce.

Má Viktorův pobyt ve školce nějaké "háčky"?

Jak zmiňuje paní asistentka, největším zádrhelem bývá Viktorova tvrdohlavost.

Čeho si na školce nejvíce ceníte?

Nejvíce oceňuji snahu (teď už minulé) paní ředitelky vycházet maximálně vstřícně dětem se specifickými potřebami,

ač školka nemá statut speciální mateřské školy. Konkrétně v našem případě jsem velmi vděčná za šanci, kterou dala Vikimu možnost navštěvovat „normální“ třídu. A naposled jsem nadšená z úžasné paní asistentky, která Viktora maximálně podporuje, když je potřeba, ale zároveň mu dává možnost být součástí kolektivu třídy.

Jaké změny plánujete na příští rok?

Příští rok (nebo vlastně už tento) chceme zkusit, zda by mohl Viktor ve školce po obědě odpočívat. Návštěva školky je pro něj přeci jen náročnější a v kombinaci s terapiemi, které ještě navštěvujeme, jsme si oba letos opravdu „sáhli na dno“. Odchodem po obědě jsme totiž narušili možnost odpočinku v pravý čas, což Viktor často špatně snášel. Proto se musím pokusit příští rok lépe „zorganizovat“ s ohledem na Viktorovu větší unavitelnost a povinnosti, které máme.

Na další otázky odpovídá asistentka pedagoga paní Monika Svobodová Frišová.

Jak to probíhalo od začátku?

Před začátkem školního roku jsme se domluvili s kolegyní na tom, jak bude vypadat denní program, a stanovily jsme si základní cíl, ke kterému budeme s dětmi směřovat. Tím bylo naučit děti společné hře a začlenit Viktorka do třídního kolektivu. Oba cíle se nám podařilo splnit a Viktor se brzy stal pro většinu dětí důležitým členem naší třídy.

Prvních pár týdnů jsem Viktorka především pozorovala. Podporovala jsem jej v činnostech, které pro Viktorka byly příliš složité nebo nové. Koncem října jsme s třídní učitelkou vypracovaly individuální vzdělávací plán, podle kterého jsme postupovali v následujícím školním roce. Nejdůležitějším úkolem byla socializace, snažili jsme se učit Viktorka respektovat každodenní rituály a program třídy, což se nám ve většině případů dařilo, i když ne vždy to bylo jednoduché. Musela jsem nastudovat několik knih o dané problematice.

Jak jste spolu sehrané spolu s paní učitelkou?

Mohu s potěšením říct, že se nám s kolegyní podařilo naladit na stejnou notu a byly jsme velice dobře sehrané, někdy nám stačil pouhý pohled a obě jsme věděly, co a jak dál.

Měla jste předchozí zkušenosti s podobnou prací?

Ano. V předchozím roce jsem pracovala mikrotřídě pro děti se speciálními potřebami.

V čem byla tato asistence jiná?

S Viktorkem jsem pracovala jako asistent pedagoga v "běžné" třídě, tedy mezi "zdravými" dětmi. V mikrotřídě měla většina dětí nějaký vážnější handicap a počet dětí ve třídě byl významně nižší (měli jsme celkem 12 dětí). S Viktorkem šlo především o integraci, tedy začlenění dítěte s vážným problémem do sociálního prostředí přiměřeného věku dítěte. Velkou výhodou jsem spatřovala především v tom, že Viktor se mohl okolo sebe vidět především dobré vzory chování, a to je myslím důležité pro vývoj každého dítěte.

Jak vypadá den ve školce?

Denní program naší třídy byl obdobný jako ve většině tříd mateřských škol. Ráno mezi 7.00 - 8.30 se děti scházely a věnovaly se volné hře, učitelky zatím

vítaly přicházející děti a pomáhaly jim při loučení s rodiči, což někdy bývá pro děti ten nejtěžší okamžik celého dne. Před svačinou jsme se společně pozdravily písničkou a pověděly jsme si, co nás ten den čeká za dobrodružství; na každý den jsme vybraly tzv. hospodáře - dítě, které ten den pomáhalo paní učitelce například tím, že svolávalo děti při přesunech třídy na procházku apod. Byla to pro děti důležitá a oblíbená činnost.-) Po svačině jsem se každý den věnovala individuální práci s Viktorkem, která trvala zhruba 10–15 min. Šlo především o procvičování hrubé motoriky formou cvičení, dále jsme procvičovali jemnou motoriku ruky doplněnou říkankami a gymnastiku orofaciálních svalů, kdy šlo především o snahu zmírnit problémy spojené s pohybem mluvidel. Většinu cviků jsem prováděla po předchozích konzultacích s maminkou a ta mi předávala doporučení cviků, které jim byly doporučeny logopedem či jiným specialistou. Sama jsem konzultovala cvičení s foniatričkou při její návštěvě v naší MŠ. Po naší individuální práci

jsme se opět přidali k běžným aktivitám třídy. Ty v této době spočívaly většinou v individuální práci s dětmi na nějaké výtvarné technice a volné hře dětí, které právě nepracovaly. V další části dne jsme měli společné aktivity v tělocvičně nebo nějaké didaktické hry ve třídě. Po desáté hodině jsme odcházeli ven. Před obědem jsme si zpívali a hodnotili jsme proběhlé dopoledne, děti mohly říct, co se jim ten den líbilo apod. Po obědě většina dětí odcházela do ložnice spinkat a já jsem s Viktorkem ve třídě čekala na maminku, protože po obědě odcházeli společně domů.

Co si na této práci nejvíce ceníte a co vám vadí?

Nejhezčí je vidět, jak se dítěti povede něco, o co jste nějakou dobu společně usilovali. Integrace je krásná i tím, že přináší prospěch i "zdravým" dětem, protože se mohou naučit, jak důležité je pomáhat druhým, a naučí se přijímat fakt, že ne všichni jsme stejní. Postrádala jsem lepší spolupráci s ostatními specialisty. Vadilo mi i to, že jsem musela

přípravu a konzultace s kolegyní řešit ve svém osobním volnu nebo v rámci přímé práce s dětmi.

Jak byste hodnotila školní rok? Jak se vyvíjel přístup třídy?

Myslím si, že Viktorěk udělal ve školním roce velký kus práce. Podarilo se mu začlenit se do třídy a stal se nepostradatelnou součástí třídního kolektivu. Většina dětí si Viktorěka oblíbila i přes počáteční rozpaky nad Viktorěkovým nezvládnutým sliněním. Všechny děti se naučily být trpělivými a na Viktorěka počkat, když to bylo třeba, a Viktorěk se natolik během školního roku zlepšil, že takových chvil, kdy bylo nutné čekat nebo se jinak Viktorěkovi přizpůsobit, ubývalo. Děti chápaly Viktorěkův handicap tak, jako že je malý, nikoliv jako něco neobvyklého.

V čem vám připadá integrace zásadní?

Myslím si, že integrace je prospěšná především tím, že přináší nové zkušenosti

jak dětem zdravým, tak dětem s postižením. Jak jsem již zmínila, děti se naučí přijímat handicapované jako osoby, které jsou součástí jejich života, a jsou schopny respektovat jejich potřeby. Když se integrace opravdu podaří, tak jsou děti připraveny ochotně lidem s postižením pomáhat. A dítě s postižením se může naučit vnímat pozitivní vzory chování a naučit se přijímat pomoc od druhých lidí, což je dle mého názoru neméně důležité.

Co vás v průběhu roku překvapilo?

Velice nás překvapilo, co všechno již Viktorěk dokáže, jak dobře drží tužku, na svůj věk hezky maluje, zná některá písmena, umí pojmenovat tvary, barvy. Na druhou stranu jsme si museli poradit s jeho neústupnou tvrdohlavostí.

Jaké rady byste dala rodičům, kteří uvažují o integraci svých dětí?

Netroufám si radit rodičům dětí s postižením – sama si umím jen těžko představit, jak to mají v životě těžké.

Já vidím jejich děti z docela jiného pohledu než oni sami, každé takové dítě je pro mne jedinečné. Pokud rodiče váhají, zda dítě integrovat, pak bych integraci doporučila všem, jejichž dítě nemá agresivní chování. Agresivní chování může být dle mého názoru velkou překážkou pro úspěšnou integraci, především proto, že si mohou děti ve třídě, kde je dítě integrováno, udělat obecnou negativní představu o dětech s postižením.

Jaké doporučení byste dala zájemcům o tuto práci? Co je třeba, aby se člověk mohl stát asistentem?

Důležitá je pro tuto práci trpělivost, empatie a ochota se vzdělávat.

Velmi děkujeme za poskytnuté zkušenosti!

Alice Pexiederová,
poradkyně rané péče

Inkluze ze širšího pohledu, aneb jak to vidí rodič

Jmenuji se Hana Kubíková a patřím do generace tzv. Husákových dětí. Za doby mého mládí děti se zdravotním postižením „nebyly“. Samozřejmě, že byly, musely být, stabilně se v České republice (resp. tehdy v Československu) rodilo (a rodí) kolem 4% dětí s postižením, ale byly „neviditelné“. Hodně z nich vyrůstalo v ústavech, další prožily život v izolaci v rodinách, s nálepkou nevzdělavatelný či osvobozený od povinné školní docházky. V normálních školách nebylo možné potkat dítě s tělesným či smyslovým hendikepem, o mentálním postižení ani nemluvě. I romský spolužák Martin byl už v pololetí první třídy odsunut do zvláštní školy... Nevzpomínám si, že bych znala osobně někoho s postižením, vím jen, že když jsme náhodou někoho třeba na vozíku na ulici potkali, dospělí vždycky

říkali: „nedívej se na něj, neokukuj ho“ a táhli nás pryč. Znali jsme možná Otíka z Vesničky střediskové a RainMana...

Postižení lidé pro mou generaci i generaci mých rodičů představovali velké neznámo. A neznámo spojené s neznalostí, to s sebou přináší přirozeně obavy a strach. „Není jejich postižení nakažlivé? Nejsou agresivní? Neublížili by nám? Nejlepší je jim mezi svými.“ Ve skrytu duše jsme ale tušili, že to není v pořádku. Proč by dítě, byť není perfektní, nemělo vyrůstat se svými rodiči, sourozenci, s rodinou? Vždyť i dítě, které nevidí, neslyší, nechodí, nemluví (doplňte sami...) se chce smát, chce někoho mít rádo a touží, aby někdo miloval je. Proč by si rodiny nemohly zvolit svou cestu, proč by měl o osudu jednotlivce rozhodovat někdo jiný? Každé dítě se může učit a něco naučit, každé dítě má nějaký dar, každé může svému okolí nějak prospět, pokud se mu dostane náležité podpory. Nebylo by lepší, kdyby tito lidé mohli žít jako ostatní? Vždyť ocitnout se na „druhé straně“ je tak snadné. Stačí autonehoda, úraz při sportu, nepozornost... anebo zákeřná

choroba... Chtěl bych najednou všechno opustit a zůstat v ústraní, abych nebyl druhým na očích a nepohoršoval je? Téma narození dítěte s postižením bylo ostatně vůbec tabu, to se přece děje jen alkoholičkám a feťáčkám...

Po roce 1989 se v naší společnosti udály velké změny, a to i v oblasti lidí se zdravotním postižením. Chtěli jsme přece patřit do Evropy, sdílet její hod-

noty, otevřenost. O lidech s postižením se začalo mluvit, začali se více objevovat na ulici i v médiích, začali se pomalounku hlásit o svá práva. Díky Janu Potměšilovi a posléze i Zdeňku Svěrákovi se změnil pohled veřejnosti na vozíčkáře, objevily se první nadace a neziskové organizace, začalo se mluvit o tom, že lidé s postižením jsou součástí naší společnosti, o potřebě solidarity zdravých s nemocnými, mladých se starými atd. Stát postupně přistoupil k mezinárodním úmluvám týkajícím se zdravotně postižených, práv dětí i rovného přístupu ke vzdělávání, obecné zásady se postupně dostaly i do zákonů a vyhlášek. Cesta ke světlým zítřkům se zdála být otevřena... Ostatně, kdyby se mě někdo třeba ze zahraničních kolegů před 10 lety zeptal, jak si v téhle oblasti stojíme, moje odpověď (s tehdejšími znalostmi a životními zkušenostmi) by byla jednoznačná: „Samozřejmě, že dobře, jsme přece standardní evropský stát západního střihu...“

Jak si po skoro čtvrt století stojíme doopravdy? Už sedm let se mě tohle téma týká, bytostně. Vychovávám syna s vzácnou genetickou poruchou, s mentálním postižením. Víím, že nikdy nebude jako ostatní zdravé děti. I když se budu hodně snažit, některé věci se nenaučí nikdy. Mám ho ale snad proto mít míň ráda? Na druhou stranu, i on toho může hodně zvládnout, hodně se toho naučit. Učí se ze svého okolí, napodobuje chování zdravých dětí, trvá mu to sice déle, ale nakonec to zvládne. Od malička se snažíme být s ním často mezi zdravými vrstevníky, byť samozřejmě musíme respektovat jeho speciální potřeby – vadí mu třeba hluk, dětský pláč, změny, ostatní si zase musí zvykat na jeho hyperaktivitu, nevypočitatelné jednání, zvláštní koníčky a zájmy. Někdy to bylo náročné, srovnávání dovedností stejně starých dětí se nevyhnete, i když si to stokrát zakazujete. I maminky v mateřském centru nebo na pískovišti mohou být svými otázkami občas neaktvní a zraňující. Ale i pro ně je to škola – i ony mají šanci si uvědomit, jaké mají štěstí, že se jim narodilo zdravé dítě, mohou trochu nahlédnout do toho vašeho světa...

Raný věk je ostatně nejdůležitější – malé děti odlišnosti přijímají jako samozřejmost, postižení neřeší. Děti od přírody nejsou zlé, jen mají stejně jako my dospělí obavy z toho, čemu nero-

zumějí. A když jim rodiče či učitelé vše vysvětlí, berou to, že ne každý je zdravý, jako fakt. Mám takovou zkušenost z mateřské školy – syn chodí do logopedické třídy běžné školky, je tam míň dětí, každé má nějaký malý problém, ale z našeho pohledu jsou prakticky zdravé. Syn se do kolektivu postupně zařadil, našel si kamarády (nebo spíš kamarádky), holčičky o něj pečují a hrají si s ním, když jdou na procházku, tak ty děti, co se vedou s Bártíkem za ruku, jsou najednou moc důležité – paní učitelka jim důvěřuje, že dají na Bártíka pozor. Rodiče ostatních dětí se k němu chovají hezky, každou chvíli nás někdo zdravý v tramvaji či ve městě.

Chtěla bych, aby náš syn chodil do běžné školy v místě bydliště. Bydlíme tu, s lidmi se denně setkáváme a potkávat budeme. Chceme, aby ho tu znali, aby věděli, co se od něj dá čekat. Naše dítě je velmi společenské, je skoro jisté, že za pár měsíců ho budou znát nejen spolužáci, ale celá škola, od školníka po paní kuchařku. Nejde nám o to, aby se za půl roku naučil číst a zvládl násobilku, to je prostě nereálné, ale inkluzivní škola je taková, která bere v úvahu odlišnosti a nechá každého zažít úspěch. Měl by mít individuální plán, bude se učit pomaleji, základní věci, názorněji, praktičtěji. Ostatně – individuálně pracovat by se mělo s každým dítětem, protože každé dítě je jiné – někomu jde matematika, jiný výborně zpívá, další je přeborníkem v atletice. Paní učitelka by měla mít k ruce asistentku, která ji

s výukou pomůže – bude se věnovat dítěti s postižením, usměrňovat jeho pozornost a ve chvíli, kdy bude s dítětem individuálně pracovat paní učitelka, může zase na chvíli pomoci s prací celé třídy. Paní učitelka potřebuje podporu vedení školy i metodickou podporu – od speciálního pedagoga, psychologa, poradenského zařízení (SPC, PPP). My rodiče budeme mít také mnoho úkolů – běžná výuka od nás bude vyžadovat hodně domácí práce, budeme muset více komunikovat se školou, vysvětlovat rodičům zdravých dětí, proč chceme, aby naše dítě chodilo do školy s jejich dětmi.

Co z toho ostatně budou zdravé děti mít? Získají „zdravý pohled“ na realitu, ve které žijí. Na svět, kde se neřeší jen značkové oblečení a mobily. Zjistí, že lidé jsou různí a že je to vlastně dobře. Naučí se druhému pomáhat, může se jim to hodit, až se jednou třeba budou starat o vlastní babičku či nemocné rodiče. Svět nepatří jen zdravým a úspěšným. Naučí je to komunikovat, rozvíjet sociální citění, empatii, řešit problémy. Možná, že budou těžit i z názorných výukových metod, které platí na mého syna. Až za pár let mého syna potkají někde na sídlišti, nebudou se mu smát, ale vzpomenou si, že s ním přece nějaký čas chodili do školy, že byl jiný, ale i tak s nimi prováděl rošťárny, měl rád auta a rozesmával svými výroky paní učitelku. A třeba si na něj vzpomenou i později, až budou dospělí, a třeba ho zaměstnají nějakou prací ve své firmě,

kdo ví? Nebudou trpět předsudky a ne- nechají se manipulovat médií, že posti- žení lidé jsou především ti chudáčkové, kterým je třeba sbírat na vozík či posílat víčka z PET lahví... Anebo že jsou to ti, co „zneužívají sociální dávky“.

V čem pomůže běžná škola mému dítěti? Jsem přesvědčená, že se toho naučí víc, zvládne komunikovat, získá sebevědomí a jistotu, že někam „patří“. Vidím to na dětech a dospělých se stejnou diagnózou, jako má můj syn, které osobně znám – ti, kteří alespoň nějakou dobu chodili do běžných škol, jsou podstatně samostatně- ší a mají větší šanci v životě obstát.

Nabídlo by tohle mému dítěti speciální školství? Něco možná – dá se (snad) předpokládat, že jsou tam vzdě- laní speciální pedagogové, že mají pří- stup k moderním vyučovacím meto- dám a pomůckám, i když ani to není zaručené. Moderním metodám výuky se pedagogické fakulty zas až tolik ne- věnují, peněz je málo všude a nemohou to spasit entuziastické paní učitelky, které po nocích tisknou, laminují a vy- rábějí pro děti vlastní pomůcky. Učitelé v těchto školách mají k vyhoření ostatně také blíž... Je tam málo dětí ve třídě – ale najde si tam mé dítě kamaráda, když sem rodiče děti svázejí z půl kraje a po závěrečném zvonění už na sebe děti ne- mají šanci nikde narazit? Naučí se mé špatně mluvící dítě mluvit od neverbál- ního spolužáka? Neodkouká od něj spíš další nežádoucí chování? Není speciální škola taková „zoo“, kde děti mají chrá- něné prostředí, zvláštní zacházení, kde se jim ve všem vychází vstříc, ale s rea- litou běžného života to má společného jen málo? Dítě je tam spokojené, paní učitelky jsou na něj hodné, ale nikdo tam po něm nic moc nechce... Ale co bude poté, až tuhle školu vyjde? Neby-

lo by lepší, kdyby speciální pedagogové fungovali na běžných školách? Děti se speciálními potřebami by získaly od- bornou podporu a jejich znalosti by mohly pomoci i zdravým dětem, o spo- lupráci s ostatními učiteli nemluvě...

Inkluzivní školství není jen sen. V některých zemích, třeba ve Finsku či ve Velké Británii, je to běžná a dlouho- době úspěšně fungující realita. Finské školství se ostatně skloňuje vždy, když se mluví o mezinárodních srovnávacích testech a úspěšnosti dětí. I v Česku jsou školy, kde to jde a funguje. Proč by to nemělo jít všude? Ano, mnohokrát jsem to slyšela, naše školství na něco takové- ho není připraveno. Ale kdy bude? Za pět let, za deset, za sto? Když se neza- čne něco dělat, tak připravené nebude nikdy. Rozhodně ne za situace, kdy se ministři školství mění na svém postu jak na běžícím pásu. Pokud se něco ne- začne dělat, tak ze školních lavic budou nadále vycházet děti s xenofobními či asociálními názory, společnost se bude nadále štěpit a polarizovat, lidé s posti- žením budou stále ti nejbezbrannější, kteří se za svá práva nebudou umět brát, protože je to nikdo nenaučil. Úkol změ- nit to leží z valné většiny na nás, na ro- dičích, nikdo jiný to za nás neudělá. Pro politiky je integrace a inkluze líbivé hes- lo před volbami, ale v realitě nejsou pe- níze a není to prioritou. Úředníci, ředitelé i učitelé speciálních škol chtějí zachová- ní stávajícího stavu, který skoro všem vyhovuje: „Postižené dětičky jsou mezi svými, ve speciálním školství je jim pře- ce věnována maximální péče, speciální školství má u nás dlouhou tradici, proč rušit něco, co funguje, co by s námi, učiteli ze speciálních škol, bylo? Kvůli několika hysterickým a přesprávaným ambiciózním matkám? To nepřipustíme.“

Pro ředitele a učitele běžných škol před- stavuje inkluze práci navíc, tak kdo by se do toho hrnul a sám si přiděloval potíže? Jenže pokud pro své děti chce- me tu nejlepší budoucnost – a to určitě chceme – musíme pro to něco udělat:

- naučit se, jaká jsou naše práva
- vyžadovat, aby úředníci a školy plni- li to, co jim zákon ukládá, tj. právo každého dítěte vzdělávat se a navště- vovat běžnou školu
- úzce spolupracovat se školou a chtít po ní podporu pro naše dítě
- nutit poradenské zařízení, aby dělalo svou práci
- najít širší podporu – zapojit ty sprá- vě naladěné lidi – z řad úředníků, pedagogů, speciálních pedagogů, asistentů
- spojit se s ostatními rodiči, protože „v jednotě je síla“ :-)
- umět si najít pomoc a podporu i jin- de – jsou tu organizace jako Rytmus, Liga lidských práv, Eduin – mohou pomoci nasměrovat správným smě- rem, poskytnou informace, argu- menty, ukáží příklady dobré praxe.

Chtěla bych, aby můj syn i přes svůj hendikep prožil hezký a naplněný život. Chtěla bych, aby byl součástí společnos- ti, ve které žije, aby podle svých mož- ností mohl pracovat a vést samostatný život, aby byl spokojený. Nechci pro své dítě nic speciálního, chci jen, aby měl stejnou šanci, jako ostatní...

Hana Kubíková,
maminka sedmiletého syna
Bartoloměje s Williamsovým syndromem
www.bartolomej.mujblog.info

Integrace naší Elišky do MŠ

Naší Elišce je šest let, je veselá, má ráda dětskou společnost a dětský zpěv. Integrace do školky začala rok před ná- stupem, a to nejednou schůzkou u paní ředitelky. Integrace byla zahájena spo- lečně pro tři holčičky, naši dcerku Elišku a další dvě děvčátka Elišku V. a Adélku P. Všechny tři rodiny jsme jednaly vždy

společně, pro větší sílu našeho slova. V průběhu času jsme ze strany paní ře- ditelky necítili moc velkou snahu nám v integraci dětí do školky vyhovět. A tak jsme se rozhodli, že svůj problém mu- síme začít více a hlavně jinak řešit. Ab- solvovali jsme schůzku u pana starosty a povedlo se nám díky Středisku pro ranou péči Plzeň oslovit a probrat náš problém také s paní poslankyní Emme- rovou. Přibližně po půlročním jednání a běhání jsme se od paní ředitelky do- zvěděli, že naše děti nejspíše do školky

neintegrují, protože je to „velký“ problém. Pak došlo k výměně paní ředitelky za jinou paní ředitelku a od té doby mělo naše jednání úplně jiný – pro nás však kladný spád. Začátkem roku 2012 byla naše dcera Eliška a další dvě holčičky u zápisu do školky a koncem září naše děvčátka nastoupila mezi ostatní dětičky. První měsíce chodila Eliška do školky na jednu až dvě hodiny týdně a v mém doprovodu, aby si zvykla Eliška a děti a paní učitelky se s Eliškou naučily co a jak. Později jsme chodili dvakrát až třikrát týdně na hodinu a v únoru 2013 začala Eliška chodit do školky sama, a to každý den na tři až čtyři hodiny. Na nové prostředí a dětičky si Eli zvykla celkem dobře, vždy, když slyší dětský hlas a hlavně smích, směje se také.

Do školky vozím Elišku ve speciálním kočárku a parkujeme ho v šatně, bohužel jediná negativní věc, kterou musím zdůraznit, je, že vchod do školky je po schodech, a tak musím každý den s pomocí jedné z paní učitelek kočárek po těchto schodech vynést. Ve školce je zavedeno, že při společné procházce

dovedou Elišku až k nám domů a ostatní děti se „hádají“, kdo půjde vyprovodit Elišku až k naší brance. Eliška je ve školce moc spokojená a myslím, že tam chodí ráda. Je to určitě také tím, že má úžasné paní učitelky a skvělou paní ředitelku. Společně totiž Elišce vytvořili příjemné prostředí – pořídili speciální

židličku, hračky a zíněnky, kde Eli odpočívá. Tímto bych chtěla moc poděkovat celému personálu naší lubske školky za to, že Elišku mezi sebe tak pěkně přijali a pomohli jí si ve školce zvyknout.

děkuje rodina Ulrichova

Integrace naruby

Oba moji rodiče pracují s lidmi se zrakovým postižením, a já se tak už jako malé miminko dostávala do trochu jiné společnosti než asi většina dětí okolo mne. Živě si vzpomínám, jak mi jeden nevidomý pán při každém setkání kontroloval tvar hlavy a tvrdil, že podle ní mě vždycky pozná. Hodně dalších známých a kamarádů mě spolehlivě poznávalo jen podle pištivého hlásku nebo malé výšky. Když jsem později někoho z nich potkala na ulici, vůbec mne nepřekvapilo, že mne nepoznávají a že prostor před sebou propátrávají bílou holí. Byla jsem zvyklá, že k nim musím přijít, pozdravit je a svou ruku vložit do jejich. Nepamatuji si, že by mi to někdo vysvětloval. A jestli, byla jsem tak malinká, že to pro mě bylo stejně nové jako všechno ostatní.

Společnost okolo mne byla jiná než okolo spousty mých vrstevníků, ale neřekla bych, že ta jejich byla „normální“. Ve společnosti, ve které jsem se od malička s rodiči přirozeně pohybovala, to normální bylo. V té bylo totiž nor-

mální takřka všechno. Manželský pár na vozíčkách, který si v legraci přezdíval „tanková brigáda“. Nevidomý surfaři odjíždějící poslepu dprostřed velkého rybníka. Veliká radost z pokroku dítěte, které se ve třech letech naučilo samo lézt. Maminka, která své dítě nikdy neviděla, a lukostřelci, kteří nevidí na terč. To všechno lidé kolem mě považovali za normální. A tak jsem to tak brala i já. Když jsme pak šli se spolužáky na 1. stupni na plavání a viděli jsme někoho na vozíčku nebo s bílou holí, všichni se otáčeli a zírali a následně fascinovaně poslouchali mé historky a divili se, co všechno se „s takovými lidmi“ dá dělat! Bylo to pro ně zvláštní, neobvyklé, nenormální.

Vyrůstala jsem v přirozeném kontaktu s různými lidmi, které na světě můžeme potkat, a rozmanitost společnosti okolo mne mě naučila vnímat různost lidí i jejich možností jako něco přirozeného, co je součástí života. Neměla jsem příležitost vytvořit si předsudky, kterými tolik lidí okolo mne trpí. Předsudky, se kterými se musí vyrovnávat i přesto, že by chtěli k ostatním přistupovat otevřeně. Já jsem se s jinakostí

potkávala v době, kdy pro mne jízda tramvají byla stejně nová jako setkání s nevidomým člověkem. Učila jsem se tou dobou totiž všechno. Dnes jsem velmi ráda, že jsem se díky integraci mezi lidmi s postižením naučila vnímat každého jako osobitou individualitu a přistupovat k lidem pokud možno bez předsudků. Můj svět se tak stal bohatším.

Markéta Schaeferová

Čtyři stejně staré holčičky, jen jedna z nich je vidící.

Integrace nebo speciální škola? Naše zkušenosti s firmou Brailcom

Paní Čejková, maminka prakticky nevidomého syna, popisuje své zkušenosti ze spolupráce s firmou Brailcom i to, jak se díky podpoře této firmy změnil její postoj k integraci.

Když jsme jeli do Prahy k firmě Brailcom, slibovala jsem si od toho především radu s výběrem vhodných pomůcek pro Tomáška. Vůbec jsem nečekala, že hned na prvním setkání mi doporučí celou počítačovou sestavu včetně školení, kde nám pomůžou se s ní naučit pracovat.

Udělalí jsme hned objednávku a já dala svolení, že za nás vyřídí i financování na úřadu práce. A další skvělá zpráva – dle zákona úřad zaplatí pomůcku, ale vy si musíte zaplatit sami 10 % z ceny. Firma však částku zaplatila formou daru za nás. Takže ubylo spoustu starostí a my se mohli těšit, až se vše vyřídí na úřadě.

Po 3 měsících bylo vše vyřízeno, s firmou jsme si domluvili termín školení, zajistili nám ubytování i stravu. Měla jsem ale obavy, jak bude školení probíhat. Tomášek je malý, jak to půjde? A šlo, náš pan učitel, kterého jsme dostali, byl skvělý. Přesně věděl, jak Tomáškovu ukázat to či ono, a když Tomíkovi něco nešlo, učitel pro něj hned navrhl jiný postup, který zvládl lépe. A milý a klidný přístup, prostě na jedničku. Z prvního školení jsme si odvezli

část sestavy s podrobnými informacemi a úkoly, co procvičovat. Školitel nám po školení vypracoval příručku jako shrnutí pro práci doma se všemi důležitými údaji.

Už za sebou máme tři školení, technika nám přibývá a my se s ní učíme, Tomík se moc zlepšil v práci a mně se otevírá světélko, že by s takovou technikou mohl chodit do normální školy a nemusel do školy pro zrakově hendikepované. Zní to asi hodně optimisticky, že? Ale prostě to tak je, tohle je konečně to lepší, to hezké, co dá Tomíkovi šanci na lepší život.

Můžu říci, jsem strašně ráda, že jsme se k nim dostali. Líbí se mi, že Tomík berou jako individualitu, vše mu přizpůsobují přímo na míru. Třeba hned na začátku, kdy jsme rozebírali Tomíkovu budoucnost a já se zmínila, že chodí zpívat a chtěli bychom jít hudebním směrem, zakomponovali mu do PC sestavy také klávesy a software pro tvoření hudby... Skvělé, Tomášek od září přidá v ZUŠ také hru na klavír.

Ředitel firmy je nevidomý, a tedy opravdu ví, o čem mluví. Rád se mnou mluvil o všem, co především mě trápí, a dal mi představu, jak to vidí Tomík. Rozhovor s ním mi dal doopravdy hodně.

A v neposlední řadě musím říci, že se dost změnil můj názor na integraci. Jak vím, má spousty úskalí a my mysleli, že Tomík půjde do Prahy na školu Jaroslava Ježka, protože jinak bychom se potýkali s pro nás nepřekonatelnými překážkami. Nyní ale opět uvažujeme o integraci do běžné ZŠ, kterou bychom díky těmto kompenzačním pomůckám mohli zvládnout.

A ano, čeká nás hodně práce a není to snadné vše se naučit; dá se říct, že osud zrakově hendikepovaného dítěte je v rukou matky, což mě osobně dost leká...

Bojím se, zda to s Tomíkem zvládneme natolik, aby měl jednou solidní život, ale udělám pro to maximum... Koneckonců – kdo jiný, než máma...

paní Čejková, maminka Tomáška

Zkušenosti se zařazením do mateřské školy

Chtěla bych se s vámi podělit o své zkušenosti s umístěním postiženého dítěte do mateřské školky.

Máme pětiletého syna s kombinovaným postižením a již minulý rok jsem měla zájem o umístění dítěte do

speciální školky pro zrakově postižené. Absolvovali jsme jakýsi pohovor s psycholožkou ze SPC, která nám sdělila, že jí přijde dítě uzavřené, nemající zájem o nové podněty. Rozhodli jsme se dítě tedy neumístit a vyčkat do příštího roku. Zároveň doporučila, abychom navštěvovali dětské kolektivy, takže jsem se synem navštěvovala Veselou školičku se zdravými dětmi a plavání s postiženými. Tento rok jsme opět chtěli dítě umístit do této školky, zadařilo se, ale zatím jen na zkušební dobu tří měsíců

s asistentem pedagoga. Peripetie, které tomu předcházely, jsem nepředpokládala vzhledem k tomu, že se všude hlásá o zařazení postižených mezi zdravou společnost. K letošnímu řízení o umístění jsem potřebovala nové psychologické vyšetření a ostatní zprávy, hlavně oční, kde zároveň speciální školku doporučili. V SPC jsem si domluvila jiného psychologa s tím, že synovi udělá vlastní vyšetření a podle toho to zpracuje jejich psycholožka, ale může se stát, že k ní stejně budeme muset přijít. Po-

tom, co jsem odevzdala zprávu z Prahy do našeho SPC, mi psychologka zavolala, že musí syna vidět a že je v podstatě nejdůležitější, jaké vyjádření napíše ona. V Praze napsali, že vzhledem k diagnóze doporučují zařazení dítěte do speciální MŠ s asistentem. Když jsme se do SPC dostavili, dostala jsem skoro hodinovou přednášku o tom, že je syn vhodný do stacionáře, že žádné velké pokroky nemám očekávat (syn je chodící, začíná opakovat, vše nám rozumí a reaguje na spoustu podnětů). Já reagovala tím, že pokud ho dám mezi děti,

které jsou na tom bohužel mnohem hůř, tak už mi opravdu žádný pokrok neudělá. Bylo mi řečeno, že takových maminek s mým názorem již za svou praxi viděla hodně, ale že nakonec změnily názor, do stacionáře dítě umístily a pookřály.

Neříkám, že nemůže dojít na její slova, ale proč to zaseknout tak brzy, vždyť se jedná o MŠ. Musela jsem se synem navštívit ještě jiné SPC, s tím, že syn má kombinované postižení, kde nám umístění s asistentem také doporučili. Paní psychologka mi v telefonickém rozhovo-

ru nakonec řekla, že po jednání se mnou nabyla dojmu, že když si něco umanu, tak to tak je (není to úplně doslovně). Syna po dlouhém řízení přijali, ale na doporučení psychologky zatím jen na zkušební dobu.

Ráda bych, abychom té paní dokázali, že se mýlila v odhadu i přesto, že má dlouholeté zkušenosti s postiženými, jak říkala.

Všem přeji pevné nervy, neboť vše je o lidech.

H. I.

Zkušenosti s integrací a speciálním školstvím u těžce postižené dcery

Na úvod bych chtěla napsat, co nás přivedlo na myšlenku, že naše dcera Barborka bude integrována v základní škole s asistentem pedagoga. Od čtyř let Barborka navštěvovala mateřskou školkou, kam byla integrována, kde vše bez problémů fungovalo a dceři se tam velmi líbilo. Když přišlo na rozhodnutí, jestli půjde, vzhledem ke svému fyzickému i mentálnímu defektu, do „normální“ základní školy nebo do speciální školy, neměli jsme nejmenší pochybnosti, že nejlepší volbou bude „normální“ základní škola.

Dcera tedy nastoupila v září do školy se svojí osobní asistentkou a ve škole měla ještě asistenta pedagoga. Zprvu se zdálo, že se dá na všem domluvit a nic není problém. Brzy jsme však zjistili, že už jenom to, že ve škole jsou schody, je velký problém, kdy osobní asistentka každé ráno musela nosit dceru do patra. Dalším obrovským problémem byl systém vyučování. Do školy dcera s asistentkou přijížděly na 9. hodinu, kdy dcera sice absolvovala jednu vyučovací hodinu ve třídě s ostatními dětmi, ale pak byla přesunuta do místnosti, kde byla sama s osobní asistentkou a asistentkou pedagoga a bylo po integraci. Po krátké době bylo na Barče znát, že se jí ve škole nelíbí, ani po dvou měsících se nedalo říct, že by si ve škole zvykla.

Nechtěla tam chodit, nechťela se tam pohybovat a nechťela se ani nijak učit. Asistentka pedagoga měla také velmi odlišné metody než ty, na které byla Bára zvyklá. To se jí nelíbilo a v hodně věcech se zasekla či dokonce vrátila zpátky.

Zhruba na konci prvního pololetí, když se Báry projevy vůči škole nelepšily, naopak spíše zhoršovaly, a kdy jsme se nedokázali se školou dohodnout na změnách, protože škola měla své provozní limity, jsem se rozhodla navštívit Speciální školu v České Lípě. Dopředu jsem si domluvila schůzku s paní ředitelkou a s Barunkou a osobní asistentkou jsme se jely do školy podívat. Zarazily jsme se ihned u vstupu, kdy asistentka prohlásila: „To je skvělé, tady nejsou žádné schody, všude dojedeme vozíkem!“ Paní ředitelka Pomikálková nám ukázala třídu, do které by Barun-

ka mohla nastoupit, a bylo rozhodnuto. Třídní učitelka pí. Štětinová na mě od prvního okamžiku udělala velký dojem a to se mi nesčetněkrát potvrdilo během celého školního roku. Nechci tady vypisovat, co vše bylo jinak oproti „normální“ základní škole, ale úroveň přístupu k postiženému dítěti byla natolik odlišná, že mě to doslova odzbrojilo a vlastně i ještě odzbrojuje. Jsme velmi šťastní, že jsme učinili toto rozhodnutí a dopřáli Barunce navštěvovat speciální školu. Barča si tam našla kamarády, velmi ráda tam chodí, paní učitelka ví, jak s Barunkou pracovat, nic není problém. Pro mě je neocenitelné, že škola se přizpůsobuje žákovi a ne žák škole, jako tomu bylo u nás v rámci integrace.

K. Novotná,
maminka Barborky

Baby Ring

Náš Vojta je milovník vody a pohybu ve vodě. To, co díky svému těžkému pohybovému postižení na suchu nedokáže, je pro něj ve vodě „hračkou“. Ve vodě „leze, skáče, chodí, válí sudy“. I proto jsme při jeho vodních hrátkách nevyužívali žádné podpůrné prostředky jako vestu, kruh, rukávky, atd., ty ho v jeho svobodném pohybu až příliš omezovaly. Stačily naše záchranné ruce. Rok od roku, jak Vojta rostl, se však naše ruce „zkracovaly“ a stávaly se v tomto směru nedokonalými. Velmi

jsme proto ocenili tip, který nám byl nabídnut poradkyní rané péče a jednou klientskou maminkou, pořídit Vojtovi Baby Ring – kruh kolem krku na koupání miminek. Bez váhání i vyzkoušení jsme ho koupili, a mohli tak prožívat téměř každodenní nadšení touto báječnou věcíčkou v letošním, pro nás skutečně plaveckém, létě. Obavy při pořízování, že osmiletému klukovi bude malý, byly zbytečné. Vyzkoušela jsem ho i já a i v tomto případě svůj účel kruh splnil. Všem, kdo máte plaváčka jako my, proto určitě a rádi Baby Ring doporučujeme. www.babyring.cz

Stoleček, sklopná deska

V židličce Vojta sedí jen za pomoci fixací, což jeho samotného rychle vyčerpává. Nejvíce mu vyhovuje polosed v polohovacím vaku, v něm je skutečně spokojený, uvolněný, bez spasmů. Dlouho jsme hledali, jak mu zajistit nejen v židličce u stolečku, ale i v polohovacím

vaku možnost jeho oblíbených hrátek a činností, které má rád a které vyžadují pevnou a šikmou podložku (Vojta má i postižení zraku). Díky naší kamarádce Hance už nemusíme dále hledat. Super-Stojan na notebook Manager je dokonalý, doporučujeme též! www.superstojan.cz

Kamila Mertová, maminka Vojty

Architektura a lidé se zrakovým postižením

Na prvních dvou fotkách je model budovy slavné florentské katedrály, díky kterému si člověk se zrakovým postižením může udělat představu o stavbě jako celku. Tento model je vystaven v katedrálním muzeu: Museo dell'Opera di Duomo, které najdete na Piazza del Duomo ve Florencii.

Na třetí fotografii je model dómu v Cáchách (Aachen) v Německu – v tom-

to chrámu jsou uchovány ostatky Karla Velikého. Model je volně přístupný venku před dómem a určitě pomáhá nejen nevidomým udělat si celkovou představu o stavbě, která vznikala v průběhu věků a je „slepencem“ více budov.

Na svých cestách vyfotily Andrea Hrušková a Jana Vachulová, poradkyně rané péče

INTEGRACE – hezká (i těžká) práce

Klára Kochová, Markéta Vachulová, Integrace, o. s. 2010, v rámci projektu Integrace zrakově postižených žáků a studentů do škol

Tak už za sebou máme začátek školního roku. Pro některé děti je to začátek něčeho nového, první setkání se školou. Děti se sžívají s novým prostředím, lidmi. Hledají si místo v kolektivu svých spolužáků, svou roli. Všichni v okolí dítěte i ono samo si přejí, aby se stalo součástí své třídy.

V případě dítěte se zrakovým postižením, které přichází do třídy běžné školy, mluvíme o integraci, i v tomto případě si všichni zúčastnění přejí, aby se dítě stalo součástí třídy, cítilo se bezpečně a zažívalo pocit přijetí a sounáležitosti, uznání, našlo si své kamarády. Zjednodušeně řečeno můžeme říci, že je na tom podobně jako jeho noví spolužáci, ale přece jen je tady faktor jeho handicapu, a ten mu může ztěžovat jeho situaci, protože se například nechová úplně standardně, má specifické pomůcky, omezení apod. Je na učitelích, asistentech, rodině i dítěti a ostatních dětech, jak se s touto ztíženou situací vyrovná a jak ji bude zvládat, jak se bude integrovat. Není to jednoduché, ne vždy se integrace podaří, ovšem když se vše nebo alespoň převážná část očekávání naplní, můžeme slyšet například toto: „Tedka na střední v pohodě, super parta, sranda. Hnedka jsme se docela skamarádili“ (středoškolák). Možná, že nad integrací uvažujete, možná hledáte odpovědi na své otázky a možná je najdete v publikaci s názvem INTEGRACE – hezká (i těžká) práce.

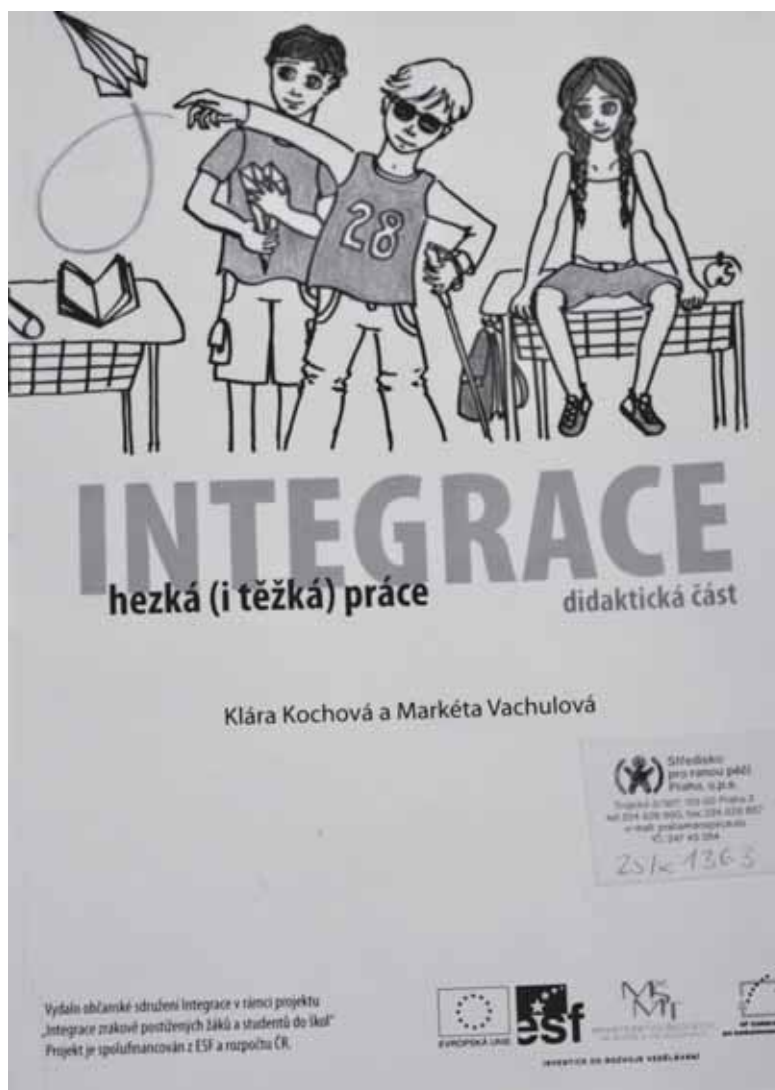
Autorky publikace Klára Kochová a Markéta Vachulová se pokusily, jak sami píší v předmluvě, vytvořit co nejkomplexnější náhled na problematiku konkrétních aspektů integrace. V publikaci se tak setkáte s názory učitelů, asistentů, ředitelů škol, rodičů, ale i samotných dětí. Dozvíte se, jaká byla jejich očekávání, obavy, můžete se dočíst o jejich pozitivních i záporných zkušenostech s integrací. Publikace je zaměřena na integraci dětí na prvním a druhém stupni základní školy, ale domnívám se, že může být přínosná i pro rodiče dětí,

které se chystají nastoupit do mateřské školy. Společně s autorkami si tak můžete položit otázku: Proč integrovat? A dočtete se názory rodičů, např.: „Nechtěli jsme syna izolovat od rodiny tím, že ho dáme na internátní školu, a už vůbec ne, když byl tak maličký. On docela lpí na babičkách, na dědečcích, na nás. To bychom prostě nedokázali. Nedokázali bychom ho dát někam jinam.“ Dozvíte se, jak se na integraci připravit, koho kontaktovat, s kým se sejít. Jak je užitečná a důležitá komunikace se školou již před samotnou integrací dítěte, aby byly předem připraveny vhodné podmínky pro vstup dítěte do třídy. Jaké obavy a názory mají samotní učitelé: „Pro integraci jsem, určitě ano, ale je třeba zvážit počet dětí ve třídě tak, abych se opravdu mohla věnovat individuálně všem. Třicet dětí je skutečně mnoho.“

Jedna z kapitol je věnována asistentovi pedagoga, který hraje důležitou roli a pokud práci dělá dobře a daří se, může

dojít k ideální situaci, kterou popisuje asistentka Linda: „Jako asistentka jsem pracovala na začátku, časem se zjistilo, že jsem ve třídě zbytečná. Vážně. Naopak je lepší, že u ní už nejsem pořád a ona je s dětmi“ (její žákyni je nyní šestnáct let). V publikaci najdete další praktické informace o poradenských zařízeních, jako jsou speciálně pedagogická centra (SPC), zkušenosti ze vzájemné komunikace učitele s žákem apod. Dále je věnována pozornost tématu uspořádání třídy a orientace ve třídě, informacím z výuky českého jazyka (čtení, psaní), matematiky, tělesné, hudební a výtvarné výchovy i volnočasových aktivit. Dozvíte se o učebních pomůckách. V závěru je seznam použité literatury, která by vás mohla zajímat a inspirovat.

*Andrea Hrušková,
poradkyně rané péče*

Maminky, které milují příliš

Osvaldo Poli, Karmelitánské nakladatelství, 2010

Tato kniha s podtitulem: „Jak nevychovat tyrany a rozmazlence“ je o mateřské lásce, která přestává být láskou a stává se spíše přehnaným sebeobětováním a popřením sebe sama. V knize najdete výpovědi maminek, které jsou dítěti maximálně k dispozici a zapomínají na sebe, starost o dítě je pro ně jedinou náplní života, a přesto mají pocit, že nejsou dobrými matkami nebo se cítí vyčerpané a nedoceněné. Někdy

je to opravdu obtížné najít tu správnou míru, obzvláště, když je dítě dlouhodobě nemocné apod. Někdy je prostě těžké říci ne a stát si za tím, ale leckdy se to vyplatí. Autor této knihy, italský psycholog a psychoterapeut Dr. Osvaldo Poli, se dlouhá léta věnuje rodičovství a výchově dětí. Prostřednictvím svých přednášek a konzultací vede rodiče k větší zodpovědnosti a sebedůvěře při výchově dětí.

*Andrea Hrušková,
poradkyně rané péče*

Oční propedeutika

Jana Hornová, Grada, 2011

Publikace „Oční propedeutika“ je založena na obrazové dokumentaci v nákresech i fotografiích. Schémata, fotografie a obrázky napomáhají čtenáři k lepší představě. Úvod knihy stručně popisuje anatomii oka. Upozorňuje na to, který stav je fyziologický a jaké patologické nálezy můžeme odhalit. Následující kapitola pojednává o vyšetřování pacientů, od anamnézy až po funkční vyšetření. Uvedeny jsou nejčastější potíže, se kterými pacienti přicházejí, a zdůrazněna je důležitost podrobné

anamnézy, která mnohdy odhalí dané onemocnění. Následuje shrnutí základních vyšetřovacích metod s popisem jejich provádění, včetně fotografií. Poslední kapitola je zaměřena na základní léčebné metody. Jedná se například o aplikaci očních kapek nebo odstranění cizího tělíska z oka. Oční propedeutika je určena především studentům lékařských fakult, ale své si v ní najdou i ostatní.

*Michaela Kolínková,
poradkyně rané péče*

Zrakové vnímání

Radovan Šíkl, Grada, 2013

Prostřednictvím zrakového vnímání se dozvídáme velké množství informací o okolním prostředí, které bychom jinak nezjistili. Kniha „Zrakové vnímání“ představuje čtenáři důvody, proč zrakové vnímání studovat a jak získané poznatky uplatnit v celé řadě oborů. Odborným způsobem autor komplexně popisuje proces přenášení informací očima a jejich zpracování v mozku. Na celé řadě příkladů uvádí všechny atributy, které významně ovlivňují zra-

kové vnímání. Jedná se zejména o působení barev, o vnímání prostoru, objektů a pohybu. Všechny základní informace jsou doplněny četnými výsledky tuzemských i zahraničních výzkumů. Jedná se o publikaci, která se uceleně zabývá zrakovým vnímáním, a je tedy určena odborníkům, ale i laikům, kterým nabízí interdisciplinární pohled na danou problematiku.

*Michaela Kolínková,
poradkyně rané péče*

Raná péče EDA

Co proběhlo

23. 5. 2013

Jarmark neziskových organizací na náměstí Míru, Praha 2

23. 5. 2013

Tisková konference k nové aplikaci pro iPady EDA Play

24. 5. 2013

Společně s nadací Leontinka jsme se zúčastnili Bambiriády v Praze 6

30. 5. 2013

Večerní setkání rodičů

19. 6. 2013

Zahradní slavnost Na Habrovce se skákacím hradem, s vodními hrátkami, hraním na koncovky a vystoupením Václava Upíra Krejčího

14. 9. 2013

Festival Babí léto v Bohnicích

18. 9. 2013

Setkání rodičů a dětí – výlet do ZOO ve Dvoře Králové ve spolupráci s dobrovolníky GE Volunteers a GE Money Bank

od 1. 10. do 31. 10. 2013

Říjen pro neziskovky v Mostě – prezentační výstava na MÚ Most

2. 10. 2013

Veletrh sociálních služeb na Gutovce v Praze 10

od 14. 10. do 31. 10. 2013

Výstava sociálních služeb Mělník – radnice

14. – 19. 10. 2013

Stáž poradkyň v Holandsku v organizaci Visio, která poskytuje služby pro osoby se zrakovým postižením a jejich rodiny

23. 10. 2013

Setkání rodičů a dětí v Trojické s firmou Otto Bock a sociální poradenství s poslankyní a členkou výboru pro sociální politiku Lenkou Kohoutovou

9. 11. 2013

Seminář pro rodiče na téma Nástup dí-

těte s postižením do povinného školního vzdělávání – zápis, odklad, výběr školy, možnosti asistence, pomoc speciálně pedagogického centra – zkušenosti rodičů

14. 11. 2013

Setkání rodičů a dětí v Trojické – konzultační seminář s ergoterapeutkou Mgr. Veronikou Vítovou

14. 11. 2013

Křest charitativního kalendáře – Portréty osobností a historické motocykly

Co se chystá

od 18. 11. do 31. 12. 2013

Výstava portrétů klientů Rané péče EDA v Novoměstské radnici

20. 11. 2013

Setkání rodičů a dětí v Kadani

4. 12. 2013

Setkání rodičů a dětí – Mikulášská s nadílkou pro děti

Setkání rodičů v roce 2014

15. 1., 12. 2., 12. 3., 16. 4. velikonoční. V roce 2014 chystáme na každý měsíc setkání rodičů, termíny a další akce se vždy objeví na našem webu.

Sledujte Aktuality na našich stránkách www.ranapece.eu/praha/aktuality (změny vyhrazeny).

Středisko pro ranou péči Liberec

Co proběhlo

1. 2. – 21. 3. 2013

Výstava neziskových organizací Libereckého kraje v Krajské vědecké knihovně v Liberci

16. 2. 2013

Slavnostní převzetí šeku na 9. Hejtman- ském plese v Grandhotelu Zlatý lev

25. 3. 2013

Klub rodičů s přednáškou MUDr. Lenky Povové na téma Otoakustické emise u novorozenců

28. 3. 2013

Představení sociální služby raná péče a činnosti střediska v rámci Konference Pedagogické dny Univerzity Hradec Králové

9. 4. 2013

Představení činnosti střediska na Krajském sympóziu pro dětské sestry v Ústí nad Labem

22. 4. 2013

Návštěva primátorky Statutárního města Liberec v našem středisku

2.–4. 4. a 17.–19. 7. 2013

Individuální konzultace s certifikovanou Bobath terapeutkou a logopedkou Mgr. Annou Kejíkovou

7. 6. 2013

Festival sociálních služeb v Hradci Králové

12. 6. 2013

Den zdravotně postižených v Jablonci nad Nisou

20. 7. 2013

Účast na amatérských běžeckých závodech České pojišťovny Run Tour 2013

31. 8. 2013

Letní setkání rodin – zahradní karnevalová slavnost

7. 10. 2013

Klub rodičů – přednášející, manželé Selnekovičovi, rodiče chlapce s poruchou autistického spektra, předali ostatním své zkušenosti s používáním programu Son-rise ve výchově svého syna

29. 10. 2013

Informační schůzka s lektorem Martinem Masákem k nově nabízenému programu Muzikohrátky

Pravidelné akce probíhající ve Středisku rané péče Liberec:

Každé pondělí probíhá kurz Nácviky sociálních dovedností pro děti s PAS

Od listopadu bude v našem středisku opět probíhat pravidelné skupinové a individuální „muzikohraní“, tentokrát s lektorem Martinem Masákem

Od července 2013 individuální konzultace Bazální stimulace

Co se chystá:

16. 11. 2013

Klub rodičů s přednáškou psycholožky Mgr. Z. Kocábové na téma: „Zlobivé dítě“, aneb o problémech s chováním a dětskou agresivitou

21. – 24. 11. 2013

Individuální ambulantní konzultace s Bobaththerapeutkou a logopedkou Mgr. Annou Kejíkovou

16. 12. 2013

Předvánoční Klub rodičů spojený s posezením, povídáním, ochutnávkou domácího cukroví i se zpěvem koled

Středisko pro ranou péči Plzeň

Co proběhlo:

Odborný seminář pro rodiče a setkání rodin byly pro malý zájem zrušeny.

8. 10. 2013

Fotbalové utkání studentů z lékařské fakulty, výtěžek ze vstupného byl určen pro Středisko pro ranou péči Plzeň, o. p. s.

Co proběhne:

21. 11. 2013

Regionální seminář pro lékaře a sestry věnující se péči o novorozence – středisko bude jedním z přednášejících.

(Poděkování)

Raná péče EDA děkuje těmto lidem a institucím za jejich dobrovolnickou pomoc v roce 2013:

Dlouhodobě spolupracující organizace i jednotlivci:

Petr Hroch Binder – podpora nejen finanční, ale i psychická
MUDr. Anna Zabanová – oční specialistka na problematiku dětského věku
Vašek Pišoft „Studio Pí“ – grafika a sazba zpravodaje zdarma
Lucie Šuchmová – překladatelka mnoha našich dokumentů do angličtiny zdarma
GE Volunteers – za perfektní dobrovolníky a pravidelné akce pro naše klienty

Česká spořitelna a portál Zapojímse – za nadšené dobrovolníky
DDM MONET Modřany – spolupráce na setkávání rodičů, pronájem prostor divadla Na Cikorce
M-ocean – pomoc při zahradní slavnosti
Unilever – dárky pro naše klienty
Lush – dárky pro naše klienty
Jiří Šourek – fotografování a příprava kalendáře osobností

Pomoc rukama:

Pan Ptáček a pan Tůma – kvalifikované opravy hraček

Děkujeme:

Štefan Švec z Boomerag Publishing – za zveřejnění inzerce v časopisu ČILICHILI
Petr Palme – fotografie ze setkání rodičů
Senior Dům MARTA – pomoc s ručními pracemi
Marek H. – pomoc při zveřejnění inzerátu v časopise ČSA Review

Ranou péči EDA v roce 2013 podpořili:

Nadační fond
Českého rozhlasu

Nadace
Vodafone
Česká republika

Ministerstvo práce a sociálních věcí prostřednictvím krajů:

Zdroje 2013	Kapacita klientů	Žádost MPSV	dotace MPSV	% dotace z rozpočtu na kraj
Hlavní město Praha	63	2 193 265	1 300 000	59,27 %
Středočeský kraj	63	2 160 595	1 823 000	84,37 %
Ústecký kraj	30	915 903	860 000	93,90 %
Pardubický kraj	10	418 714	250 000	59,70 %
CELKEM	166	5 688 477	4 083 000	70,10 %

Ministerstvo práce a sociálních věcí – dotační program rodina a ochrana práv dětí: Podpora projektu „Společně pro rodinu 2013“

Ministerstvo zdravotnictví:

Podpora projektu „Pobytový kurz pro rodiny dětí se zrakovým a kombinovaným postižením 2013“

Kraje:

Hlavní město Praha – víceletý grant, pro rok 2013
Pardubický kraj

Města a obce:

Město Benešov
Město Brandýs nad Labem
Město Čáslav
Město Hořovice
Město Kadaň
Město Králův Dvůr
Město Mníšek pod Brdy
Město Neratovice
Město Osek
Město Pečky
Město Poděbrady
Město Příbram
Město Roztoky

Město Říčany
Statutární město Most
Obec Červený Újezd
Obec Chýně
Obec Vlkov pod Oškobrhem
Obec Rohozec
Městská část Praha 1
Městská část Praha 3
Městská část Praha 4
Městská část Praha 8
Městská část Praha 10
Městská část Praha 11
Městská část Praha 12
Městská část Praha 13

Nadace a benefiční akce:

Nadační fond Českého rozhlasu ze sbírky Světluška – projekt „Podpora rozvoje zrakového vnímání u dětí s centrální poruchou zrakového vnímání a u dětí s vrozenými zrakovými vadami vyžadujícími okluzní terapii, nošení brýlí a kontaktních čoček“

Nadační fond Českého rozhlasu ze sbírky Světluška – „Společně“ – týdenní kurz pro rodiny dětí se zrakovým postižením

Projekt Čtení pomáhá na terénní službu rané péče, jehož garantem je také Nadační fond Českého rozhlasu ze sbírky Světluška

Nadace VODAFONE podpora projektu „EDA PLAY“

Nadační fond TESCO – finanční dar
Nadace Naše dítě – podpora projektu „Poskytování rané péče pro rodiny dětí s těžkým postižením“

Nadace Leontinka – podpora projektu „Auto není cíl, ale prostředek“

Nadace Leontinka – podpora projektu „Nemluvit neznamená nemyslet 2013“

Nadace ČEZ v rámci projektu Oranžové kolo

Nadace Umění pro zdraví – podpora projektu „Výroba hmatových knih“

Výbor dobré vůle – Nadace Olgy Havlové – podpora projektu „Výbor dobré vůle pro integraci rodin dětí se zrakovým a kombinovaným postižením“

Firmy:

Firma KPMG – podpora projektu na tisk charitativního kalendáře
DharmaGaia – knížky pro přemýšlivé lidi do naší půjčovny
Letiště PRAHA – finanční podpora projektu „Letiště Václava Havla pro rodiny dětí se zrakovým postižením“

GE Money bank – finanční podpora projektu „GE Money bank podporuje rodiny dětí se zrakovým a kombinovaným postižením“
Medesa, s. r. o. – finanční dar
Art Zoo, o. s. – finanční dar
SUDOP PRAHA a. s. – finanční dar

Finanční podpora kalendáře 2014:
GreenSun Partners, s. r. o.
ACI – Auto Components International, s. r. o.
ESPRIT
LINET, s. r. o.

Individuální dárci:

Beneš Zdeněk
Paní Kozáková a pan Kratina
Nečasová Jitka
Neale Liz
Šídlo Martin

Věcné dary:

Nakladatelství Portál – 6 knih do naší půjčovny
paní Kopalová, Strojírny Chrástany – mnoho vynikajících oplátek na zahradní slavnost i pro naše kolegyně v Holandsku
Pizza XXL Litoměřice – belgické pralinky

Trvalý měsíční příkaz:

Binder Petr
Černá Markéta
Fibír Ivan a Fibírová Petra
Filipec Petr
Ing. Jandík Ivo
Jiráková Lenka
Kafková Markéta
Kalinová Lenka
Kloučková Kateřina
Martínek Miloš
Mašková Petra
Mejzrová Veronika
Minár Jan
Mojžíšek Jiří

Neznámý dárcce
Nováková Dominika
Optika Anděl s. r. o., paní Vedralová
Petráň Radek
Poborská Růžena
Potužníková Kateřina
Prouzová Jana
Schaeferová Markéta
Skorníková Kateřina
Swiecicki Irena
Tacnerová Vladislava
Vondráčková Marcela

Středisko pro ranou péči Liberec, o. p. s. děkuje za podporu služeb rané péče v období březen 2013 – září 2013:

Ministerstvu práce a sociálních věcí ČR

Krajům:

Provoz sociální služby raná péče byl v roce 2013 finančně podpořen Libereckým krajem.

Provoz sociální služby raná péče byl v roce 2013 finančně podpořen Královéhradeckým krajem.

Provoz sociální služby raná péče byl v roce 2013 finančně podpořen Ústeckým krajem.

Městům a obcím:

Statutárnímu městu Liberec
Statutárnímu městu Jablonec nad Nisou
Městu Cvikov
Městu Děčín
Městu Dvůr Králové nad Labem
Městu Harrachov
Městu Hodkovice nad Mohelkou
Městu Hronov
Městu Jičín
Městu Jiříkov
Městu Kamenický Šenov
Městu Raspenava

Městu Smržovka
Městu Stráž pod Ralskem
Městu Svoboda nad Úpou
Městu Tanvald
Městu Turnov
Městu Zákupy
Městu Železný Brod
Obci Dolní Branná
Obci Košťálov
Obci Levínská Olešnice
Obci Noviny pod Ralskem
Obci Plavy

Nadacím:

Nadačnímu fondu Českého rozhlasu, sbírce Světluška na projekt „Zajištění programu stimulace zraku pro děti se zrakovým postižením v rámci služeb rané péče poskytovaných Střediskem pro ranou péči Liberec“, částka 250 000 Kč.

Nadační fond
Českého rozhlasu

Nadaci Leontinka a Škofinu, a. s. na projekt „Svítání“, bezplatné zapůjčení auta Škoda Fabia pro služby rané péče.

ŠkoFIN

Nadaci Leontinka na projekt „Podpora terénního charakteru služeb rané péče pro rodiny s dětmi se zrakovým postižením“, částka 100 000 Kč a projekt „Auto není cíl, ale nezbytný prostředek“, částka 60 000 Kč.

nadace leontinka

Nadačnímu fondu Veolia na projekt „Včas“, částka 50 000 Kč

mini
grants

Nadaci SYNER

Firmám a organizacím:

Kompaktu spol. s r. o. za zapůjčení vozidla Renault Kangoo.

Jizerským pekárnám, spol. s r. o. za věnování 40 000 Kč, které získaly jako ocenění Nejlepšího výrobku Libereckého kraje z odvětví potravinářství.

Mc'Donalds Liberec za poskytnutí občerstvení na Letní setkání rodin dětí s postižením.

Dále děkujeme:

Václavu Povovi
Marii Pickové
Fotoateliéru Cow-back a Mgr. Martinu Koubkovi
Tiskárně Geoprint s. r. o. a Jiřímu Bílkovi

cow-back

Středisko pro ranou péči Plzeň, o. p. s., děkuje za podporu služeb

Ministerstvu práce a sociálních věcí prostřednictvím Plzeňského kraje a Karlovarského kraje

Nadačnímu fondu Českého rozhlasu – sbírce Světluška ve výši 250 000,- Kč

Nadaci Leontinka

Společnosti ŠkoFIN, s. r. o.

Krajskému úřadu Plzeňského kraje

Krajskému úřadu Karlovarského kraje

Městům a obcím:

Magistrátu města Plzně
Úřadu městského obvodu Plzeň 1
Úřadu městského obvodu Plzeň 2
Úřadu městského obvodu Plzeň 4
Městu Černošín
Městu Habartov
Městu Hrádek u Rokycan
Městu Horažďovice
Městu Karlovy Vary
Městu Toužim
Městu Sušice
Městu Horšovský Týn
Obci Ctiboř u Tachova
Obci Dýšina
Obci Ejpovice
Obci Hrádek u Sušice
Obci Nová Ves u Dobřan
Obci Staré Sedliště
Obci Staré Sedlo
Obci Vejprnice

Firmám:

Vodárna Plzeň a. s.
Plzeňská teplárenská, a. s.
Pilsfree, o. s.
Lions Clubu Plzeň Bohemia
Lions Clubu Karlovy Vary Spa
Color optik, spol. s. r. o.
ELOR s. r. o. – tonery
La Rambla s. r. o.

Soukromým dárcům:

Rodině Hrdých
Paní Haimrlové
Paní Przybylové
Panu Zdeňkovi Hukrovi
Panu Jiřímu Kovandovi
Panu Radku Kupeckému
Panu Oldřichu Mudrovi

Vlídny tmavomodrý svět

Pod tímto milým názvem uspořádal dne 20. 3. 2013 Lions Club Plzeň Bohemia spolu se Západočeskou galerií v Plzni benefiční koncert pro Středisko pro ranou péči Plzeň o. p. s. Koncert proběhl v reprezentativních prostorách výstavní síně Masné krámy a o příjemnou atmosféru koncertu se postaral soubor Gili Romani.

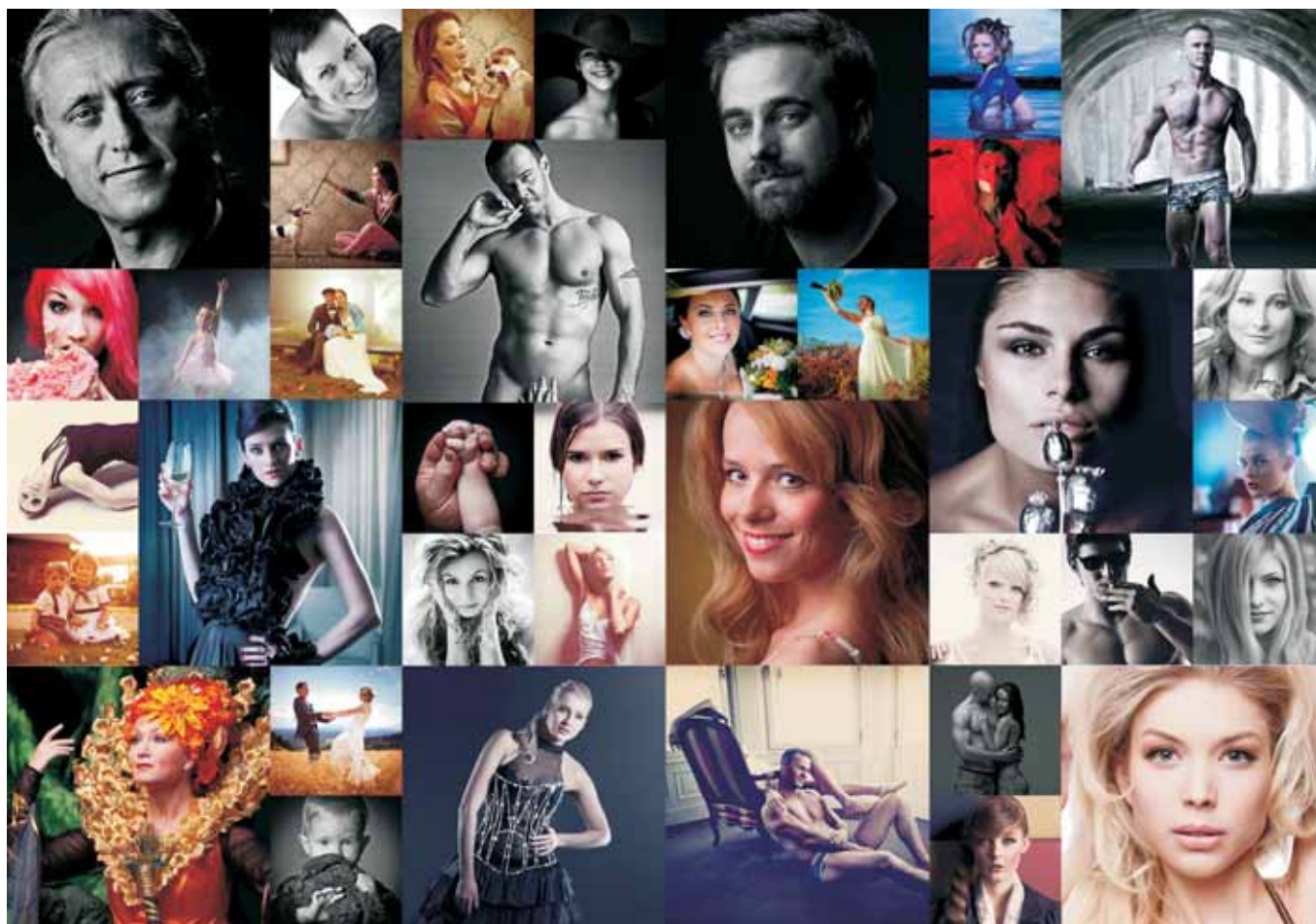
Celkový výtěžek benefičního koncertu činil 10.700,- Kč. Tato částka byla použita na nákup iPadu, který nyní mohou naše poradkyně využívat při

konzultacích v klientských rodinách. Tento multimediální počítač má velmi jednoduché ovládání a velký displej s ostrým a barevným obrazem. Je proto dobře využitelný pro děti se zrakovým i kombinovaným postižením jako speciální pomůcka pro rozvoj zrakového vnímání, poznávacích a komunikačních dovedností.

Rádi bychom poděkovali návštěvníkům koncertu za jejich štědrost a dámskému Lions Clubu Plzeň Bohemia za uspořádání a organizaci tohoto benefičního koncertu. Moc děkujeme!

*Martina Vojtěchová,
poradkyně rané péče*

MARTIN KOUBEK
FOTOATELIÉR
COW-BACK

PORTRÉTNÍ, MÓDNÍ,
SVATEBNÍ FOTOGRAFIE

WWW.COW-BACK.CZ
JABLONEC N.N.
+420 724 74 54 23
KOUBEKJBC@SEZNAM.CZ

- BIOMAT SPA - BLAHODÁRNÉ
TEPLO ZDRAVÍ
- KVALITNÍ KOSMETIKA
- RELAXAČNÍ
A REGENERAČNÍ TERAPIE
- PODPRSENKY 60 - 120, KOŠ. A - N
- MASÁŽE

HeleNlife
HELENA NOVOTNÁ

Sokolovská 77 | 323 00 Plzeň
tel.: 602 492 745 | info@helenlife.cz

NA NÁKUP
SPODNÍHO PRÁDLA
kupón platí do 10. 10. 2014

10% SLEVA

... a nakonec,
pěkně pohromadě,
kontakty na všechna
naše pracoviště včetně
mapy působnosti.

**Středisko
pro ranou péči
Liberec, o.p.s.**

Středisko pro ranou péči Liberec, o.p.s.

Matoušova 406, 460 07 Liberec

Mobil: +420 724 400 832

Tel.: +420 485 109 564

Bankovní spojení: 240844675/0300

Účet je vedený u ČSOB

**Středisko
pro ranou péči
Plzeň, o.p.s.**

Středisko pro ranou péči Plzeň, o.p.s.

Tomanova 5, 301 00 Plzeň

Mobil: +420 724 400 815

Tel.: +420 377 420 035

Bankovní spojení: 240903241/0300

Účet je vedený u ČSOB

**eda
raná péče**

Raná péče EDA, o.p.s.

Trojická 2/387, 128 00 Praha 2

Mobil: +420 724 400 820

Tel.: +420 224 826 860

Bankovní spojení: 241046261/0300

Účet je vedený u ČSOB

www.ranapece.eu

Všechna naše pracoviště jsou členy
Asociace pracovníků v rané péči (APRP).

www.asociace-ranapece.unas.cz

Mapa působnosti

● **STŘEDISKO LIBEREC**
(v Ústeckém kraji okresy Rumburk,
Varnsdorf a Děčín)

● **STŘEDISKO PLZEŇ**

● **STŘEDISKO EDA PRAHA**